

Rytų fronte vyksta didelio užsimojimo ofensyva

Sovietų aviacija nepaprastai susilpnėjusi, dėl to vokiečių lėktuvai nekludomai puola taikinius visame Rytų fronte

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ, X. 4. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Rytų fronte vyksta didelio užsimojimo karo veiksmai.

Juodojoje jūroje lėktuvai paskandino vieną kariuomenės transporto laivą 20.000 bnt., o Maskvoje ir Leningrade pereitą naktį puolė svarbius karinius įrengimus. Oia buvo pastebėta keli dideli gaisrai.

Vokiečių karo laivyno vienetai, bendradarbiaudami su Suomijos karo laivynu, tęsia toliau užtvartas Suomijos įlankoje. Povandeniniai laivai Atlanto vandenyne paskandino keturis prekinis prieš laivus, kurių tarpe vieną didelį tanklaivį, bendro 28.000 bnt.

Kovoje prieš Didžiąją Britaniją kovos lėktuvai pereitą naktį į rytus nuo Great Yarmutho paskandino tris prekinis laivus bendro 28.000 bnt. Be to, toje pat jūros srityje, o taip pat St. Georgeo kanale sugadino keturis didelius prekinis laivus taip smarkiai, jog juos reikia laikyti žvusišais.

Toliau lėktuvai puolė aerodromus Anglijos rytuose.

Siaurės Afrikoje vokiečių kovos lėktuvai pereitą naktį sėkmingai puolė Tobruko miestą ir uostą.

Britų bombonešiai naktį į spalio 4 d. suardė Rotterdame dvi bažnyčias, paskandino vieną olandų laivą ligoninę ir padarė nuostolius civiliniams gyventojams.

Priešo kovos veikimo Reicho srityje nebuvo.

Britų karinė aviacija nuo rugpjūčio 24 d. iki rugsėjo 30 d. neteko 476 lėktuvų. Iš jų 418 buvo numušti lėktuvų junginiais, 58 numušė karo laivyno vienetai. Per tą patį laiką kovoje prieš Didžiąją Britaniją vokiečiai neteko 40 lėktuvų.

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ, X. 5. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Puolimo veiksmai Rytuose palankiai vyksta toliau. Pietinėje Ukrainoje, per kovas dėl smarkiai sustiprintų ir akakliai ginamų sovietų pozicijų Perekopos srityje ir valant pusiasalį į pietus nuo Dniepro žiočių ir kelias mažesnes salas Juodojoje jūroje, nuo rugsėjo 24 iki 29 d. pestininkų divizionas paėmė daugiau kaip 12.000 belaisvių, ir į jų rankas pateko 34 šarvuočiai, 179 patrankos ir 472 kulkosvaidžiai.

Iš Oeselio salos su puolamosiomis veltimis pionieriai staigiu puolimu užėmė Abruokos salą, kurios įgulą paėmė ir nelaisvę. Rytinėje Karelijoje suomių kariuomenės daliniai sėkmingai vykdė toliau savo veiksmus.

Puolimai iš oro praėjusių naktį

buvo nukreipti į svarbų ginklų fabriką į pietų rytus nuo Charkovo ir į karinius Maskvos bei Leningrado įrengimus.

Prie Anglijos rytinio ir pietų rytų pakraščio kovos lėktuvai naktį į spalio 5 d. bombardavo svarbius karinius įrengimus.

Siaurės Afrikoje smingamieji vokiečių kovos lėktuvai labai sėkmingai puolė Tobruko ir Marsa Matruko uoste esančias laivų iškrovimo vietas bei medžiagų sandėlius. Oro kautynėse buvo numušti du britų naikintuvai.

Priešo lėktuvai į Reicho teritoriją nebuvo įskridę.

BERLIN, X. 5. Papildomai prieš šios dienos kariuomenės vadovybės komunikato DNB patyrė: Tuo tarpu kai vokiečių sausumos kariuomenės puolamosios operacijos, kaip pranešama kariuomenės vadovybės komunikate, sėkmingai vyksta toliau, karinės vokiečių oro pajėgos didina savo sėkmingiausias koncentruotus puolimus. Su stipriausiais junginiais buvo puolami sovietų kariuomenės dalinių telkiniai, transporto judėjimas, šarvuočiai, vežimų voros, lauko sustiprinimai, artilerijos pozicijos ir aerodromai. Tačiau didžiausių rezultatų buvo pasiekta puolant svarbius geležinkelių linijas ir susisiekimo kelių mazgus. Jei tik viename fronte ruože buvo bombarduotos 44 geležinkelių linijos, jų tarpe devynios labai plačios, jei buvo sunaikinta 14 traukinių ir 16 garvežių ir smarkiai sužaloti 23 traukiniai, tai savaime aišku, kaip buvo padarytas neįmanomas sovietų transporto judėjimas. Turint galvoje, kad vienas normalus kariuomenės transporto traukinys gali pergalenti 800—1.000 karių, aišku, kad 37 traukinių sunaikinimas arba sužalojimas jau nutraukia žymių kariuomenės dalių transportą. Be to, tame pačiame fronte ruože buvo su-

naikintos ilgos autovežimų voros. Tuo būdu sovietams nebebuvo įmanoma nutraukti ir padaryto nebe-naudojamu geležinkelio transporto perkelti į plentus. Karinės vokiečių oro pajėgos viešpatavo visiškai oro erdvėse, nes bolševikų lėktuvai niekur neparodė jokio žymaus veikimo prieš vokiečius ir sovietų zentinę artileriją maža tepasireiškė. Vokiečiams nepraradus nė vieno savo lėktuvo, sovietai neteko 85 kovos lėktuvų.

Taip silpnėjant sovietų karinėms oro pajėgoms, vokiečių karo aviacija nekludomai puola savo taikinius visame Rytų fronte.

Pietinėje Ukrainoje vokiečių lėktuvai sunaikino svarbų ginklų fabriką. Be to, jie bombardavo karinius taikinius Maskvoje ir Leningrade. Visur jie sėkmingai prisideda prie didžiųjų karo veiksmų, atliekamų sausumos kariuomenės dalinių.

Ką darytų Japonija, jei Ameriką įstotų į karą

MILANAS. Japonijos proazijatinė organizacija trijų milijonų narių sąjungos pirmininkas generolas Senjuro Hajašis suteikė pasikalbėjimą „Popolo d'Italia“ laikraščio atstovui. Jis pareiškė, kad Japonija pasilieka visiškai ištikima trišaliam paktui ir kad japonų būdo ypatybė yra pasilikti ištikimais savo pasižadėjimams, nepaisant bet kokių interesų. Į klausimą, ar Japonija tuoj stotų į karą, jei Jungtinės Valstybės paskelbtų karą ašies valstybėms, ar pradėtų kitokių karinių veiksmus, Hajašis atsakė: „Mano asmenine nuomone, negali būti abejojimo, kad Japonija turi išsikšti. Atsakantieji sluoksniai, man paklausus, suiko su mano nuomone. Japonų tauta nori būti iki paskutiniųjų ištikima trišaliam paktui. Esama tik nedaugelio tokių veiksmų, kurie nori palaikyti draugystę su Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis ir su Anglija. Tačiau tai yra asmeninė draugystė ir privatus interesai, kuriuos tautos valla griežtai smerkia. Aš abejoju, kad Japonija ir formaliai pakais savo laikyseną, kuri tik dėl to, kad yra susilaikanti, aiškinama, lyg būtų delsiama pobūdžio“. Dėl kunigaikščio Kanoės rašto Roo eveltui pasekmių generolas Hajašis pareiškė, jog šis raštas, pagal japonų vyriausybės pareiškimą, turėjo tikslą išaiškinti prišingybes tarp Japonijos ir Jungtinių Valstybių. Jis pridūrė: „Mano asmenine nuomone, toks tyrinėjimas nėra reika-

lingas, nes tarp šių dviejų kraštų šiuo metu pasiekti susitarimą yra visiškai negalima“.

TOKIO. Domei žiniomis, japonų mokslininkas dr. Ischizava išrado naują metodą, kuriuo iš banginių ir ryklių gaunamas aliejus gali bū-

ti paverčiamas geriausiu tepaliniu aliejumi. Viena japonų firma prekybos ir pramonės ministerijai remiant, šį naują metodą, kuris labai reikšmingas gali būti aviacijai, pritaikys praktikoje ir pagamins irankius šio naujojo tepalnio aliejaus gamybai.

Nuskandintas dar vienas Amerikos laivas

NEW YORKAS. Jungtinių Valstybių spaudos žiniomis, nuskandintas buvęs JAV laivas „J. C. White“, kuris buvo perleistas Anglijai padėti įstatymu ir plaukė su Panamos vėliava į Cape Towną. „Standard Oil“ žiniomis, tas tanklaivis greičiausiai gabeno benzina iš Vakarų Indijos į Cape Towną. Pagal Jungtinėse Valstybėse varomą agitaciją spauda šią žinią apie laivo nuskandinimą praneša, kaip sensaciją.

AMSTERDAMAS. Apie jau paskelbtą su Panamos vėliava plaukusio tanklaivio „Jc. White“ nuskandinimą britų informacijų biu-

ras papildomai praneša, kad to laivo visa įgula yra išgelbėta, išskyrus keturis jūreivius, kurių dar pasigendama.

VASINGTONAS. Rysium su tariamu laivo „J. C. White“ nuskandinimu New Jersey bendrovės „Standard Oil Company“ buvo pranešta, kad tas laivas buvo perimtas anglų ir kad jo svarbiausias krovinys, nafta, buvo vežama į kariaujančios valstybės uostą. Be to, tas laivas nepaukęs su Jungtinių Valstybių vėliava. Tie Jungtinių Valstybių spaudos korespondentai, kurie jau prieš kelias dienas buvo ypatingai susijaudinę, kai Roose-

veltas pareiškė, jog Sovietų sąjungoje yra tokia pat religijų laisvė, kaip ir Jungtinėse Valstybėse, šandien vėl pasirodė labai susijaudinę spaudos konferencijoje, kai Hullis tariamą laivo „J. C. White“ nuskandinimą pavadino „piratiškumu“. Spaudos konferencijos dalyviai nepatikėjo savo ausimis ir dar kartą paklausė Hullį, kaip, pagal tarptautinę karą teisę, gali būti draudžiama skandinti anglų žinioje plaukiantį laivą, pakrautą tokiu krovinium, kuris priklauso laivo vėliavos valstybei. Hullio pareiškimai aiškiai nepatenkino jo klausėjų. Pagaliau jie bergždžiai nebekėlė tolesnių klausimų.

Rumunų pasisekimai ir nuostoliai Rytų fronte

BUKARESTAS. Vyriausiasis kariuomenės štabas skelbia šį apžvalginį pranešimą apie karo veiksmus rumunų fronte:

Nuo karo pradžios į mūsų rankas pateko daugiau kaip 60.000 belaisvių. Iš mūsų pusės yra: lygiai 15.000 dingusių, kurių 7.000—8.000 turi būti laikoma žvusišais, o kiti — patekusiais į nelaisvę; 20.000 žvusių ir 76.000 sužeistų, iš kurių apie 80% yra lengvai sužeistų. Priešas gi tuose fronte ruožuose, kur kovojo mūsų kariuomenės daliniai, paliko 70.000 užmstų, ir apie 100.000 jo karių buvo sužeista. Mes sunaikinome 553 priešo lėktuvus, o paįs netekome 120 lėktuvų, kurių dalį s gali būti atgauta. Mes paėmėme labai didelius kiekius karo medžiagos ir municijos ir, palyginti, daug mažiau tų reikmenų esame netekę. Ligi šiol suimta daugiau kaip 90% parašutininkų ir ašų užnugaryje panaudotų teroristinių organizacijų narių. Nei vieni nei kiti negalėjo įvykdyti naikinimo bei sabotažo veiksmų. Iš lėktuvų pumestos bombos nesunaikino nei mūsų municija prikrautų traukinių, nei sandėlių, nei tiltų, nei fabriku.

Ploestyje padaryti materialiniai nuostoliai nesiekia nė 300 milijonų lejų.

SOVIETŲ POVANDENINIAI LAIVAI PUOLĖ VOKIEČIŲ LAIVĄ — LIGONINĖ

BERLIN, DNB. Iš kompetentingų šaltinių patiria, kad sovietų povandeniniai laivai rugsėjo 30 d. puolė torpedomis vokiečių laivą ligoninę „Birka“. Greitai manevruojant, vokiečių laivui torpedų pavyko išvengti ir jos sprogo netoli buvusio krante. Laivas — ligoninė „Birka“ be nuostolių ir sužalojimų pasiekė savo paskyrimo uostą. Kaip žinoma, bolševikai jau prieš kurį laiką buvo mėginę ištirti torpedomis vokiečių laivus — ligonines „Alexander von Humbold“ ir „Pitea“.

PASIKĖSINTOJUI COLETTE MIRTIES SPRENDIMAS PAKĖISTAS KALĖJIMU

VICHY. Dėl malonės suteikimo Colette oficialiai praneša: Maršalas Petainas, pasinaudodamas sa-

Fiureris pasveikino gen. feldmaršalą von Brauchitschą

Vyriausioji Fiurerio Būstinė, X. 4. Fiureris ir vyriausiasis ginkluotųjų pajėgų viršininkas šandien lankėsi sausumos kariuomenės vyriausiosios vadovybės štabe, kur jis asmeniškai nuoširdžiausiai pasveikino generolą feldmaršalą von Brauchitschą jo 60 metų sukaktuvių proga.

BERLIN, X. 4. 60 metų sukaktuvių proga vyriausiasis sausumos kariuomenės vadas generolas feldmaršalas von Brauchitschas gavo daugybę sveikinimų. Generolą feldmaršalą von Brauchitschą sveikino žymūs kariuomenės, partijos ir valstybės pareigūnai, jų tarpe Reicho maršalas Hermann Goeringas, Reicho ministeris dr. Frickas, Reicho ministeris dr. Goebbessas, Reicho ministeris dr. Funkas, Reicho politinių organizacijų vadovas dr. Ley, Reicho spaudos šefas dr. Dietrichas ir SS Reicho vadas Himleris.

ANGLAI ROTTERDAME SUGRIOVĖ DVI BAŽNYČIAS

BERLIN. Kaip DNB patiria, didelis britų bombonešių skaičius naktį į spalio 4 d. puolė Rotterdame miestą ir gyvenamiams kvartalams padarė didelių nuostolių. Be daugelio namų buvo suardytos dvi bažnyčios. Pirmą kartą suskaičius, pasirodė, kad užmušta 60 ir sužeista 300 civilinių gyventojų. Be to, kelios bombos pataikė į uoste buvusį olandų laivą ligoninę, kuris greit paskendo.

Didelė nelaimė per Argentinos karo laivyno manevrus

BUENOS AIRES. Argentinos karo laivyną, kaip laikraščiai stambiomis antraštelėmis praneša, ištiko didelė katastrofa. Per laivyno manevrus, už 54 mylių nuo Mar del Platos kurorto, esant tirštam rūkui, susidūrė kreiseris „Almirante Brown“ ir naikintojas „Corrientes“. Per tą susidūrimą kreiseris buvo smarkiai sužalotas, o naikintojas, kuriame buvo išmušta didelė skylė, nuskendo. Gelbėjimo darbai, kuriuos atliko kiti manevruose dalyvavę laivyno vienetai, buvo nepaprastai sunkūs, nes tai vyko ne tik tamsią naktį, bet dar esant ir dideliame rūkui. Nežiūrint visų gelbėjimo darbuose dalyvavusių karo laivų projekto-

rių panaudojimo, ligi šiol dar negalėjo būti išgelbėti to naikintojo įgulos nariai. Oficialiai buvo ligi šiol praneštas dešimties dingusių jūreivių sąrašas. Tačiau reikia tikėtis dar ir daugiau aukų. Argentinos laivyno ministeris kontramirolas Fincate tučiuojau išvyko į katastrofos vietą iš arčiau susipažinti su jos aplinkybėmis. Kreiseris „Almirante Brown“ yra 6.800 tonų talpos. Jis turi daugiau kaip 500 įgulos narių. Jis buvo paleistas į vandenį Genovaje 1929 m. Naikintojas „Corrientes“ pastatytas Didžiojoje Britanijoje ir paleistas į vandenį Genovaje 1929 m., yra 1.375 tonų talpos ir turi 145 įgulos narius.

Myron Tayloras atvyko į New Yorką

NEW YORKAS. Su transatlantiniu „Clipperiu“ į New Yorką atvyko Roosevelto specialus pasiuntinys prie Vatikano Myron Tayloras kuris pirmiausia tarėsi su Jungtinių Valstybių diplomatais Londone. Atvykęs į New Yorką Tayloras pareiškė, kad jis tučiuojau padarys Rooseveltui pranešimą apie savo kelionę. Jis esąs kalbėjęs su daugeliu svarbių asmenų ir atsivežęs vertingų žinių.

Pasaulio spaudos balsai apie Fiurerio kalbą

BERLIN. X. 4. Milžiniškomis antraštiniais, kaip: „Vokiečių noro laimėti demonstracija“, „Fiurerio padėka frontui ir tėvynei“, „Kova prieš bolševizmą ir plutokratiją iki galutinės pergalės“, „Vyksta milžiniško masto nauji karo veiksmai“, spauda pabrėžia vakardienos Fiurerio trečiosios karo žiemos pagalbos rinkliavos progą pasakytos kalbos reikšmę. Laikraščiai ypatingai pabrėžia milžiniškus laimėjimų skaičius, kuriuos paminėjo Adolfas Hitleris, kalbėdamas apie ligšiolinę eiga karo žygio, kuriame dalyvauja naujos Europos tvarkos siekiančios tautos. Laikraščiai kaip ypatingai pažymėtina pabrėžia Adolf Hitlerio pareiškimą, kad prieš dvi paras Rytuose prasidėjo nauja milžiniška ofenzyva.

Nuo gegužės 4 d. Fiureris nebe kalbėjo, ir laikas, praėjęs nuo ano pavasario sekmadienio, kada Reichsagas buvo susirinkęs Kroll operos rūmuose, iki šio rudens, buvo pripildytas tokiu dideliu įvykiu, kaip jokia vasara iki šiol — rašo „Deutsche Allgemeine Zeitung“. Laikraštis dėl Adolfo Hitlerio paminėtų skaičių, rodančių ligšiolinio karo žygio Rytuose pasiektus laimėjimus, pabrėžia, jog „tuo būdu įtikinamai irodoma, kiek milžiniški pasiekimai buvo daromi anapus Rytu sienos prieš Vokietiją ir prieš visą Europą“. Baigdamas laikraštis pastebi, jog pranašesnė vadovybė ir vokiečių karvėjų drąsa pašalinė ta pavojų Europos žemynui. Vokiečių tauta žino, kad jokia Londono ir Maskvos agitacija to fakto nebegali panaikinti.

„Kas labiausiai itikino Fiurerio kalboje, rašo „12-Uhr-Blatt“, buvo tikrove pagrįsti žodžiai, buvo tie faktai, kuriuos Fiureris paminėjo teisei ir mūsų laimėjimams irodyti. Ką reiškia šitų nesukrečiamu istorinių faktų teisybės akivaizdoje priešingosios pusės nusiminimo migėlojimai? Iš „žavaus karo“, kurio norėjo Churchillis, jam šis karas virto mirtina kova. Iš pasivaikščiojimo į Berlyną, apie kurį svaiojo bolševikai ir kuriam jie rengė reikiamuoliamu karo medžiagą, šis karas virto pražūtinai tos sistemos, kuri rėmėsi žauriomis kraui, tikomis ir kėnosni užtvindytą Europą. „Berliner Boersen — Zeitung“ rašo: „Fiureris visuomet pasirinkdavo veiksmus prieš žodžius, tuo tarpu kai vadinamieji priešingųjų valstybių vyrai buvo priversti apsiriboti kalbomis“.

BERLIN. X. 4. Ir vakarinė Rei-

cho sostinės spauda savo įžanginius straipsnius išties skiria didžiai vakar pasakytai Fiurerio kalbai. Laikraščiuose ta kalba plačiai komentuojama, arba ypatingai pabrėžiant jos vidaus politikos bei socialinę politinę reikšmę arba giliai įvertinant jos užsienių politikos mintis.

Laikraštis „Berliner Boersenzeitung“ pabrėžia, kad britai neteks noro toliau užsiimti savo akipilėsiškais pajuokimais, kai jie turės prieš akis šiuos neužginčytinus milžiniško Vokietijos pajėgumo įrodymus ir supras tai, kad lemtas atsiskaitymo mūšis su jais praėjusiais metais nebuvo įmanomas tik dėl grėsnės, kylančios iš užnugario prieš, kuris šiandien visiškai sumušamas. Iš Londono vis esą būvę pareiškiamas, kad su Vokietija negalima suelti joki kompromisą, ir esą aišku, kieno burnoje šis žodis daugiau sveria: ar burnoje Churchillio, kuris tesugeba stovėti tik ant svetimų lazdų ir savo pranašavimams apie britų laimėjimą ateinančiais metais nesuteikė nė mažiausio kiek tvirtesnio pagrindo, ar burnoje Fiurerio, kuriam dar niekas nėra pasirodęs ir kuris visuose savo veiksmuose gali remtis geriausių savo karių pajėgumu žygiams, savo darbininkais, ūkininkais, pasauliniais ekonomistais ir technikais, viso kontinento pagalbos šaltiniais ir jo gamybine jėga.

BERLIN. X. 5. Taip pat ir sekmadieninė spauda savo įžanginius straipsnius išties skiria Fiurerio kalbai, komentuodama įvairias tos kalbos vietas.

Laikraštis „Voelkischer Beobachter“ prieš „sovietų svyruojančius milžinus“ iškelia naujas plataus masto operacijas ir pareiškia, kad Rytų žygis yra įjęs į naują fazę, nes vokiečių kariuomenė kartu su savo sąjungininkais pradėjo naują milžinišką ofenzyvą, kuria jau ir taip susilpnintam priešui suduodamas didžiausias smūgis. Fiurerio kalboje nurodytą numatomą naują sovietų pralaimėjimą laikraštis vadina ta priežastimi, dėl kurios Anglijos ir Jungtinių Valstybių svečiai savo darbus „didžiojoje teatralinėje Maskvos konferencijoje“ taip skubiai atliko ir galvutrukiais išvyko iš bolševikų sostinės. „Ši kartą pas priešą reikiškias troškinas besiantinančios nelaimės nujautimas“, rašo laikraštis.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ nurodo į Fiurerio laiku padarytą nutarimą pašalinti pavojų Rytuo-

se. Dėl to nutarimo išgelbėta nuo sunaikinimo ne tik Vokietija, bet ir visa Europa, pareiškia laikraštis, pažymėdamas, kad Anglija, išskleidžius pavojų Rytuose, pajus karą ne taip kaip ligšiol. Laikraštis pabrėžia, kad šiandien nėra tokio prieš, kurį Vokietija nugalėtų savo turimais municijos kiekiais ir kad Fiureris su šiuo milžinišku medžiagų karu didžioje srityse galėtų net nutraukti tolimesnę gamybą.

BERLIN. X. 4. Fiurerio kalba visas didžiausias problemas taip išsamiai apsvarstė ir taip aiškiai išreiškė vokiečių tautos ir jos vadovybės pasitikėjimą pergale, kad, Reicho sostinės politinių sluoksnių nuomone, nebereikalingas tuo klausimu joks tolimesnis pasisakymas. Reikia atkreipti dėmesį į tuos atgarsius, kuriuos dė Fiurerio kalba ypač randa užsienioose. Anglijoje ir Amerikoje, kaip buvo įsakmiausiai pabrėžta Wilhelmstrassėje, apie ją atsiliepiama su dideliu įnirtimu ir panaudojant visiškai netinkamus argumentus ir, be abejo, dėl to, kad ši kalba taip aiškiai atvaizduoja vokiečių galutinės pergalės įrodymą, jog nebegali būti įmanoma jokia argumentacija ne tik prieš tą kalbą, bet ir apskritai prieš šiuos nebeginčytinus faktus. Toks ne veltige argumentų vartojimas ir baimė, kad jų pačių tautos gali pasiduoti teisingam vokiečių įrodymų būdui, vokiečių kompetentų sluoksnių nuomone, išreiškia, kaip dažnai prieš pusėje tai pasitaiko, tam tikrą padėti, kur galva kažtojama į smėlį. Iš visų šiu klausimų, kurie ypač buvo užakcentuoti Fiurerio kalboje, šiu sluoksnių nuomone, daugiausia reikia atkreipti dėmesį į socialines problemas, nes kaip tik dabar Jungtinių Valstybių vadovybė yra susirūpinusi žemos pagalba. Berlyne tas faktas pažymimas su juo didesniu susidomėjimu, nes visai neseniai Rooseveltas ir Willkie dar visai atvirai proklamavo, kad trečdalis amerikiečių nėra pakankamai pavalgę, yra blogai aprūginti ir gyvena skurdžiuose butuose. Šis nurodymas ir socialinę padėtį Jungtinėse Valstybėse, į te padėti, kurią norima pastatyti kaip pavyzdį prieš nacionalsocialistine sistema, kaip šiandien buvo pareikšta Wilhelmstrassės sluoksniuose, turėtų paskatinti Europos tautas susimastyti. Vokietija nėra tokia akipilėsiška, kad ji norėtų tautas anapus vandenyno globoti, ji apsiriboją tik Europos santykių tvarkymu bei jų apipavidali-

nimu ir, kaip Fiureris savo vakarykščioje kalboje pabrėžė, ir šioje srityje veikti, tuo tarpu kai kiti kalba. Išėinant iš šio požiūrio, kaip tik ypatingos politinės reikšmės įgauna socialinė šio klausimo pusė. Tai yra Europos reikalas, tuo ypač išreikiama Europos gyvenimasis užsienių politikoje prieš Didžiąją Britaniją ir jos vienokius ar kitokius sąjungininkus.

ITALIJA
ROMA. X. 4. Milžiniškomis antraštinėmis ir plačiais komentarais spauda nurodo Italijos tautai tą reikšmę, kurią turi Adolfo Hitlerio kalba visai Europai ir ypatingai Italijai. Laikraščiai ypatingai pabrėžia tas kalbos vietas, kuriose yra atžymėtas Italijos dalyvavimas Europos kovoje prieš bolševizmą ir tie draugiški santykiai, kurie riša Adolfą Hitlerį ir Mussolinį. „Churchillio ir Roosevelto kalbos“, rašo „Popolo di Italia“, kelia viltį, kad laimės tie vyrai, kurie visuomet pralaimėdavo. Fiurerio žodis reiškia laimėjimo išmintį to vyro, kuris visuomet nugalėdavo. „Corriere Della Sera“ sako: „Fiureris pasakė istorinės reikšmės žodžius, kurie kiekvieno vokiečio, taigi kiekvieno europiečio širdį pripildo pasididžiavimų“. „Messaggero“ pareiškia: „Tas faktas, kad Anglija yra Sovietų Sąjungos pusėje, įrodo, kad anglai yra abejingi dėl Europos likimo. Jis įrodo, kad anglai yra pasiruošę ją pavesti chaosui, jei tik iš to būtų jai naudos. Italija su neišgriaunamu tikėjimu dalyvauja bendroje kovoje, kurios aukščiausias tikslas yra Europos valstybių išlaisvinimas, vienybė ir atgimimas“.

JAPONIJA
TOKIO. X. 4. „Kūnusis Hitlerio tikslas yra nugalėti sovietus ir Angliją ir tuo sukurti naująją Europos tvarką. Todėl ilgėsnis karas yra suprantamas dalykas. Ir tai Hitleris savo kalboje pasakė ir vokiečių tautai“ — taip pareiškia Domei žiniomis, užsienių reikalų ministerijos sluoksniams. Dėl toliau sako šitaip: „Po Hitlerio kalbos pirmą kartą pasidarė aišku, kad svarbiausios sovietų jėgos yra sunaikintos. Ne tik sovietų armija gavo mirtinį smūgį, bet ir sovietų sunkioji pramonė, ir tuo būdu nebetenka daugiau galvoti apie sovietų armijos atsivertimą“. Laikraščiai Fiurerio kalbą deda didelėmis antraštinėmis per visą pirmąjį puslapį. „Tokio Niči Niči“ nurodo į tai, kad Sovietų

Sajunga buvo tas vienintelis ginklų fabrikas, kuris dabar yra Vokietijos iš pagrindų sunaikinamas. Anglija esanti prklausoma nuo kitų valstybių. Ekonominis laimėjimas „Cugat Šogio Šimpo“ pabrėžia, kad sovietų sunaikinimas eina prie galo ir kad pasidarė nebeįmanomas sovietų armijos atstatymas. „Hoči Šimbun“ Fiurerio kalbą vadina „pagaušančiu pergalės pranašimu“. „Demokratių svajonės paverstos dulkėmis“, rašo „Kokumin Šimbun“. Prieš melų propagandą s'ovi tikrovės faktai. „Jomiuri Šimbun“ nurodo į tai, kad Apvaizda Hitlerį perinako naujai epochai sukurti. „Mijako Šimbun“ pabrėžia, kad Hitlerio kalboje reikia išvėrėti didžiąją tiesą apie vokiečių sovietų karą. Toliau laikraštis rašo, kad vienintelė Vokietijos klaida buvusi ta, jog ji pilnai nežinojo apie milžinišką sovietų ginklavimąsi, tačiau Europos frontas šį pavojų pašalinęs savo neturintais palvėtinimo didvyriškais žygiais.

TURKIJA
ANKARA. X. 4. Rytinė spauda Fiurerio kalbai skiria daug vietos. Visuomenėje ji sukelia didžiausią susidomėjimą. Žmonės jau ankstyvomis ryto valandomis grūdas prie laikraščių kioskų, norėdami gauti pirmasias laikraščių laidas. Laikraščių stambios antraštės, visų pirma, mini Fiurerio kalboje paminėtą prasidėjusį didįjį įvyktį Rytų fronte. Antroje vietoje mini Fiurerio nurodytį karinio grobio skaičius. Naujai paminėti keturi Molotovo klausimai, kuriuos jis išvėrė viešdamas Berlyne, ir neįgamas Fiurerio atsakymas, ypatingai dėl Dardanelų, savaime suprantama, turky politiniuose sluoksniuose sukelia didžiausią susidomėjimą. Fiurerio kalba čia dar sustiprina įsitikinimą, kad milžiniškosios Sovietų Sąjungos valstybės likimas yra išspręstas. Laikraščiai daug kur su pritarimu kalba apie Fiurerio žodžius dėl vokiečių kariuomenės pranešimų teisingumo, priešingai prieš pranešimus. Parlamento atstovas Junus Nadis laikraštyje „Cumhuriyet“ komentuoja Fiurerio kalbą, ypatingai pabrėždamas tą sakinį, kuriame kalbama, kad netrukus sovietų galybė bus galutinai sunaikinta, ir kuriame nurodomas vokiečių paimto grobio dydis. Turky atstovas pažymi, kad Fiureris ne vienu žodžiu nepaminėjo žodžio taika. Jo kalba greičiau buvusi išvėrta priešui stovėklai.

Pulkininkas J. Petraitis

Kaip jie mus sušaudė

34

Paskui uždėjo jam kitus apirankius, kniūpščią pasiguldę, vėl mušė, kojomis mindžiojo ir spardė. J. G-čių jo pažįstami lietuviai kankino. Kapitoną J. rusai ir lietuviai, tie patys, kurie jį tardė. Tie du vyrai nepaprastai stiprūs kūnu ir dvasia, retas kas galėtų su jais susilyginti taip baisiai kankinamas, kad neprisipažintų ir kitų neišduotų. G. visos kankinimų pozicijos dar nepatyrė, nes neseniai buvo suimtas. Jis buvo įsitikinęs, kad jį iki karo nespės suimti, todėl per daug jau drąsiai dirbo ir pateko. Kapitonas J. su nepažįstamu provokatoriumi susidūrė, kuris patiekė jam jo draugo slaptąžodį.

G-čius dar mums pasakojo, kaip jo draugas buvo kankinamas, su kuriuo saugume sykiu sėdėjo, kuris taip pat buvo smarkiai sukotletintas ir abiejų rankų visi pirštai sulaužyti saugumo garažo tarpduryje, nes jis buvo garaže kankinamas. Kuriuos saugumo garaže kankindavo, tų kankinių gyvenimo valandos jau eidavo prie galo — dažniausiai jie savo teismo sprendimo nebespėdavo išgirsti. Su G-čiu saugume sėdėjo ir pulk. Šarauskas, kuriam ausų būgneliai buvo sudaužyti.

Atėjęs į devyniasdešimt ketvirtą kamerą dar radau Z-ką iš Panevėžio, kuris po poros dienų buvo išvežtas. Jį taip smarkiai kankinti enka-

vedistams nepavyko, nes jis būdamas pakartas labai šaukė, paskui kuriam laikui buvo sąmonės nebetekęs. Enkavedistai turėjo nemažą darbo, kol jį atgaivino. Mat, negalima anksčiau tam tikro laiko leisti numirti, nes lavonai, anų jų, nekalba. O Z-kas astmininkas, todėl negalėjo tokių kankinimų pakęsti. Paskui davė jam baltą maistą, kad sustiprėtų.

Jonas D. iš Tytuvėnų ir Vaclovas K. iš Kaučo dar nebuvo kankinami, nes neseniai buvo suimti ir, matyti, dėl stokos, kokios nors medžiagos dar netardomi. Bet jų nusikalstamieji darbai bolševikų atžvilgiu taip pat labai baisūs ir jiems dabar reikės turėti nemažą kantrybės taurę. Vaclovas tai stiprus vyras, bet Jonelis — vargu, ar iškentės, jis labai silpnos sveikatos.

„Politrukas“ Koniušenko, turįs leitenanto laipsnį, grynas ukrainietis, ukrainietiška ir kalba, pasižymėjęs Suomų fronte artileristas, nedidelio ūgio, savotiškai išsilavinęs, apsukrus, gudrus, bet sykiu ir labai malonus, draugingas vyras. Jis įtartas draugavęs su svetimos valstybės atstovais, išmestas iš komunistų partijos ir suimtas. Jis mums labai naudingas, nes gerai žino visas NKVD gudrybes ir duoda mums gerų patarimų, kaip reikia apsisaugoti, kad nebūtume išprovokuoti. Jis nekentčia rusų ir svaioja apie Ukrainos nepriklausomybę, nes jis visiškai įsitikino, kad karui pasibaigus, kuris būtinai turi tuojau prasidėti, Ukrainai bus duota nepriklausomybė. Kapitonas J. ir melstis jį išmokė. Kalėjime jis labai drąsus — ir patį kalėjimo viršininką pasiunčia velniop.

Koniušenko parašė skundą pačiam Kalininui, bet kalėjimo administracija tam jo skundui nedavė jokios eigos. Dėl to jis pradėjo badauti.

Po kelių jo badavimo dienų atėjo gydytojas su sanitarais ir prievarta pripylė jam skysto maisto per burną įleidęs guminę žarnelę tiesiai į skilvį. Koniušenko jiems pasakė:

— Dabar galite, kad norite, pilti man ir pro antrą galą!

Kapitonas J. taip pat nenusileido. Vieną sykį, grįžęs iš tardymo, kur buvo smarkiausiai sumuštas, pakėlė didžiausią triukšmą:

— Duokit čia man gydytoją! Visi pažiūrėkit, ką daro žydai ir NKVD! — nuplėšęs nuo savęs drabužius parodė savo kūną prižiūrėtojams ir sanitarai. Tie net aiktelėjo pamatę taip baisiai jį sudaužytą ir sužalotą. Be to, kap. J. parašė skundą ir raštu dėl jo sužalojimo. Gydytojas žydas tik po trijų savačių, dvi dienas prieš karą, atėjo apžiūrėti jį, kada jau jo žaizdos buvo savaime apgijusios ir sustinimas atslūgęs.

Žodžiu, šioj kameroj buvom visi penki vienodi nusikaltėliai. Vieni jau buvom gavę ir nuolat gaudavo savotiškas „funkijų“ porcijas, kiti drebėdami dar jų laukė. Vieni kitus labai atjautėm, gailėjomės ir mylėjomės. Tiek jau buvom užsigrūdinę, kad stipresnieji, jei leistų, būtų galėję pasiaukoti už silpnesnius, sutikdami iškęsti jų kančias. Visi gerai žinojome, jei neįvyktų karas, kurio mes taip neapsakomai laukėme, neateitų vokiečiai mus išvaduoti, mes šio pasaulio daugiau jau nebematysime.

(B. d.)

Sonntagspresse im Zeichen der Führerrede

Dumpe Ahnungen des heranziehenden Unheils/England wird den Krieg noch besonders zu spüren bekommen

Berlin, 5. Oktober. Auch die Sonntagspresse steht mit ihren Leitartikeln ganz im Zeichen der Führerrede, aus der verschiedene Punkte ihres Inhaltes besonders besprochen werden. So hebt „Völkischer Beobachter“ die neuen Grossoperationen gegen den „wankenden sowjetischen Riesen“ hervor und erklärt, dass der Feldzug im Osten in einen neuen Abschnitt getreten ist, denn die deutschen Heere seien gemeinsam mit ihren Verbündeten zu einer neuen gewaltigen Offensive angetreten.

die über den schon geschwächten Gegner mit der Wucht einer Lawine hereinbricht.

Das Blatt bezeichnet die vom Führer hervorgehobenen bevorstehenden neuen Niederlagen der Sowjets auch als die Ursache, das die britisch-amerikanischen Gäste ihre Arbeit

ten „in der grossen Theaterkonferenz in Moskau“ so rasch durchgeführt peitscht und sich schleunigst wieder aus der Hauptstadt des Bolschewismus zurückgezogen haben. „Dumpe Ahnungen des heranziehenden Unheils äussern sich diesmal bei unserem Gegner“, meint die Zeitung. „Berliner Börsenzeitung“ erinnert aus der Rede des Führers auf dem Hinweis an die Planmässigkeit der deutschen Kriegsführung, die sich in einem Gesetz kundgibt, das diesen Krieg beherrscht, nämlich: Die Initiative in der Hand zu behalten, die Erfolge auszunutzen, und die eigenen Pläne unerbittlich durchzuführen.

„Nach diesem Gesetz hat der Führer gehandelt“, schreibt die Zeitung, „mit ihm hat er Feldzüge von atemberaubender Wucht geführt und gewonnen, mit

ihm wird er auch die Siegeserfolge im Osten durch die klarste Entscheidung beenden“. „Deutsche Allgemeine Zeitung“ weist auf den rechtzeitigen Entschluss des Führers hin, mit dem er der Gefahr im Osten zuvorgekommen ist. Nicht nur Deutschland, sondern ganz Europa ist dadurch härscharf an der Vernichtung vorbeigekommen, erklärt das Blatt und fährt fort, dass En-

gland nach Ausscheidung der Gefahr im Osten den Krieg noch ganz anders zu spüren bekommen wird wie bisher. Es gibt heute keinen Gegner, betont die Zeitung, den Deutschland nicht mit den vorhandenen Munitionsmengen niederringen würde, sodass der Führer mit diesem gigantischen Materialkrieg auf grossen Gebieten die weitere Produktion sogar einstellen könnte.

Kauener Ballett in bester Form
Ein volles Haus zur Erstaufführung von Leo Delibes' „Coppelia“

Wenn in dieser Theatersaison von berufener Seite über die Leistungen der Kauener Bühnengeschrieben werden soll, muss der Kunstbetrachter die Darbietungen des Balletts mit einem besonderen Lob versehen. Erst am Sonnabend zeigte es sich wieder einem begeisterten Publikum und erntete mit der Aufführung von „Coppelia“ wohlverdiente Beifallsstürme. Die Pflege des klassischen Stils im Ballett ist in einer Zeit, in der die zwanglose Form der darstellerisch — tänzerischen Bewegung die Bühne erobert, eine anerkanntswürdige Aufgabe. Sie zu meistern, bedarf es der ganzen Hingabe zum tänzerisch Schönen, das wiederum erst dann ein ethischer Genuss werden kann, wenn die physischen Anstrengungen des klassischen Tanzes von der Tänzerin nicht mehr gespürt werden. Wie anders sollte sonst z. B. der Spitzentanz als graziös anmutige Bewegung empfunden werden? Bis es die Tänzerin wagen darf, vor die kritischen Augen der Öffentlichkeit zu treten, bis das Ballett sich in strahlender Lichtfülle auf der Bühne zeigen kann bedarf es eines schweren Trainings, unendlich vieler Proben, denen wir in einem Falle bei zuwohnen Gelegenheit hatten und damals schon das Kauener Ballett aufs Beste für seine Darbietungen im nunmehr angebrochenen Theaterwinter gerüstet fanden.

Das bei den Proben Gesehene berechtigte zu grossen Hoffnungen, die wir übertraffen fühlten, als sich die Prima Ballerina mit ihrer tanzenden Schar am Sonnabend immer wieder vor den Applaudierenden verneigen musste. J. Jovialität verdient für die unermüdete Arbeit, mit der sie als Ballettmeisterin dem Theater wertvolle Dienste leistet, die Anerkennung der theaterfreudigen Kauener. Mit hinreissendem Charme wurde aber die Rolle der „Svanilda“ von M. Juozapaityte getanzt. Sie ist der Juwel, den das Theater in dem Kranz seiner Künstler hat, nicht unersetzlich, aber selten und wertvoll. Ein Genuss, sie im Solo über die Bretter wirbeln zu sehen, und ein Bild abgestimmter Harmonie, wenn Juozapaityte immer wieder zum Mittelpunkt der Szene wurde. An ihrer Seite tanzte Aukščiušas. Oft herbe in der Bewegung und zunächst arm an Variationen, wurde er im Laufe des Abends zum idealen Partner der Ballerina, dem man eine grössere Rolle gerne wünscht. Nicht einfach die anschauspielerischen Momenten reiche Partie des Puppenmeisters Coppellus (S. Tamošiūnas). Mit bespöttelter Komik sein besonders im 2. Akt mimisch gut durchdachter Auftritt.

Von den Einzelleistungen seien die der Babuškinaite und Kalliskiene besonders erwähnt. Beide lassen beste Schule und den für grosse Aufgaben gewünschten Elan erkennen. — Das Ballett selbst, das sich in den Kreis der Freundinnen Svanildas und des freudvoll dahinlebenden Korps der Studenten und Studentinnen teilt, setzt sich — das bewies die „Coppelia“ — Aufführung klar — aus durchweg guten Kräften zusammen. Wenn es die Einsätze an einigen Stellen an der gerne gesehene Akurateze fehlen Hessen, dann lag das nur zum Teil an den Damen; denn das Ballett ist es, das dem Orchester das Tempo bis zu einem gewissen Grade angibt, womit gesagt sein soll, das der Dirigent die Musik so beherrschen muss, dass er sich bisweilen auch vom Notenblatt freimachen kann.

An der Regie, für die wir auf dem Programm N. Zviereff und A. Butkus als verantwortlich Zeichnende lesen, bleibt kein Tadel. Der klare Blick für künstlerische Effekte und stilreine Fügigkeit bewies die Meister in diesen beiden Regisseuren. M. Dobužinskis' Dekorationen trugen zu dem schönen Gesamteindruck wesentlich bei. In diesem Zusammenhang sei jedoch nicht unerwähnt, dass im 3. Akt mit ein wenig mehr Licht eine weit plastischere Wirkung hätte erzielt werden können. Als Schönheitsfehler schliesslich empfand man es, dass die deutsche Inhaltsangabe im Programm nicht dem Korrektor vorgelegt hatte, bevor sie in Druck ging. — Nach dieser „Coppelia“ - Aufführung freuen wir uns auf die nächste Ballettszenenerung.

JOHANNES ROWINSKI

England, der Feind des niederländischen Volkes

Empörung über den RAF-Angriff auf Rotterdam

Der Haag, 6. Oktober. Die niederländische Tagespresse kommentiert mit grosser Empörung den Angriff der englischen Luftwaffe auf Wohnviertel von Rotterdam. „Wo Krieg geführt wird“, schreibt „Het Algemeen Handelsblad“, „fallen Opfer. Aber wenn ein besetztes Land ansehen muss, wie sein ehemaliger Verbündeter während eines Bombenangriffes Kirchen zerstört, Krankenhäuser trifft und ein Altersheim in Trümmer wirft, so fragt sich auch der objektivste Beurteiler: was hat dies mit Kriegführung zu tun?“ Das Blatt führt dann weiter aus, es könne hier nicht die Rede von einem Irrtum sein, da der Angriff bei hellem Mondschein stattfand, sodass die getroffenen Krankenhäuser, die mit dem Zeichen des Roten Kreuzes versehen waren, und die Kulturmonumente deutlich zu erkennen waren. Es gebe keine Entschuldigung für die sinnlos angerichteten Verheerungen in der bereits so schwer getroffenen Stadt Rotterdam. Weite Kreise des niederländischen Volkes, die früher die Engländer zwar als ein „etwas herrschsüchtiges“, aber dennoch „fairer“ Volk betrachteten, hätten seit dem Waffenstillstand die Engländer, die eine rücksichtslose Blockade gegen Frauen und Kinder verhängten und von Wohnhäusern, Kirchen, Kranken-

häuser und Museen vernichteten, richtig kennen gelernt. Nach einem Hinweis auf das Vorgehen britischer Truppen gegen das stammverwandte Burenvolk im südafrikanischen Kriege, erklärt „Algemeen Handelsblad“ zum Schluss, eine Nation, die sich an der niederländische Kultur und an niederländischen Kranken und Greisen vergeift verdiene nicht den Namen eines ehemaligen Verbündeten. Sie sei vielmehr ein Feind des niederländischen Volkes.

Urenkel Puschkins gefangen-genommen

Helsinki, 5. Oktober. Ein Urenkel des berühmten russischen Dichters Alexander Puschkin, wurde, wie die finnische Presse berichtet, an der finnischen Front als Artillerieleutnant gefangenengenommen. Er sagte aus, dass er niemals zur kommunistischen Partei gehört hätte und den baldigen Zusammenbruch des Bolschewismus erhoffe.

Der französische Dampfer „Colombie“ ist am Sonnabend mit den letzten Evakuierten aus Cyrien, insgesamt 1.178 Personen, in Marseille eingetroffen.

England putscht die kleinen Völker auf

Vernünftige Worte eines Tschechen an die Bevölkerung des Protektorats

Frag, 6. Oktober. Der Leiter der tschechischen nationalen Gemeinschaft, Fousek, richtete über den tschechischen Rundfunk an die Bevölkerung des Protektorats eine Ansprache, in der er, u. a. ausführte: Vor wenigen Tagen verlangte ich von euch, den sinnlosen Aufrufen Londoner Emigranten kein Gehör zu schenken. Nach knapp einer Woche zeigte es sich, wie berechtigt meine Warnung war, aber leider auch, dass es

besten durch Heereslieferungen und durch gleichzeitige Angriffe der britischen Luftwaffe dienen könne.

Schmieröl aus Wallischen

Tokio, 6. Oktober. Ein japanischer Forscher Dr. Ischizawa, hat, Dornel zufolge, eine neue Methode entdeckt, nach der das aus Wal- und Haifischen gewonnene Öl in ein hochgradiges Schmieröl verwandelt werden kann. Eine japanische Firma mit Unterstützung des Ministeriums für Handel und Industrie diese neue Methode, die für das Flugzeugwesen bedeutungsvoll werden kann, in die Praxis umsetzen und daran gehen, Vorrichtungen zur Herstellung des neuen Schmieröls zu schaffen.

Angriffsoperationen im Osten im Fortschreiten

Sturmboote nahmen Abruca/Luftangriffe gegen Charkow, Moskau und Leningrad

AUS DEM FÜHRERHAUPT-QUARTIER, 5. Oktober.

Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Die Angriffsoperationen im Osten sind in günstigem Fortschreiten. In der Südkraine brachten Infanteriedivisionen in Kämpfen um stark ausgebaute und zäh verteidigte sowjetische Stellungen im Raum von Perekop so wie bei der Säuberung der Halbinsel südlich der Dnjepr-Mündung und einiger kleinerer Inseln im Schwarzen Meer in der Zeit vom 24. bis 29. September über 12.000 Gefangene ein und erbeuteten 34 Panzer, 179 Geschütze und 472 Maschinengewehre.

Von Oesel aus besetzten Pioniere auf Sturmbooten in kühnem Zufassen die Insel Abruca und nahmen die Besatzung gefangen. — In Ostkarelien setzten die finnischen Truppen ihre Operationen erfolgreich fort. Luftangriffe richteten sich in der letzten

Nacht gegen ein wichtiges Rüstungswerk südostwärts Charkow sowie gegen militärische Anlagen in Moskau und Leningrad.

An der englischen Ost- und Südostküste bombardierten Kampfflugzeuge in der Nacht zum 5. Oktober kriegswichtige Einrichtungen.

In Nordafrika griffen deutsche Sturzkampfflugzeuge Auslasten und Materiallager im Hafen von Tobruk und Marsa Matruh mit guter Wirkung an. Im Luftkampf wurden zwei britische Jagdflugzeuge abgeschossen. — Feindeinflüge in das Reichsgebiet erfolgten nicht.

AUS DEM FÜHRERHAUPT-QUARTIER, 4. Oktober.

Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: An der Ostfront sind Kampfhandlungen von grosser Tragweite im Gange. — Die Luftwaffe versenkte

im Schwarzen Meer einen Truppentransporter von etwa 20.000 BRT und griff in der letzten Nacht kriegswichtige Anlagen in Moskau und Leningrad an. Mehrere starke Brände wurden beobachtet.

Einheiten der deutschen Kriegsmarine setzten im Zusammenwirken mit der finnischen Marine Sperrunternehmungen im Finnischen Meerbusen fort. — Unterseeboote versenkten im Atlantik 4 feindliche Handelsschiffe, darunter einen grossen Tanker, mit zusammen 23.000 BRT.

Im Kampf gegen Grossbritannien versenkten Kampfflugzeuge in der letzten Nacht ostwärts Great Yarmouth 3 Handelsschiffe mit zusammen 28.000 BRT. Sie beschädigten ausserdem im gleichen Seegebiet sowie im St. George Kanal 4 grosse Handelsschiffe so schwer, dass mit weiteren Verlusten an Schiffsraum zu rechnen ist. Luftangriffe richteten sich ferner gegen Flugplätze in Ost-England.

In Nordafrika richtete sich in der letzten Nacht ein wirksamer Angriff deutscher Kampfflugzeuge gegen Stadt und Hafen Tobruk.

Britische Bomber zerstörten in der Nacht zum 4. Oktober in Rotterdam 2 Kirchen, versenkten ein holländisches Hospitalschiff und verursachten Verluste unter der Zivilbevölkerung. — Kampfhandlungen des Feindes über dem Reichsgebiet fanden nicht statt.

Die britische Luftwaffe verlor in der Zeit zum 24. August bis 30. September 476 Flugzeuge. Davon wurden 418 durch Verbände der Luftwaffe, 58 durch Einheiten der Kriegsmarine abgeschossen. Während der gleichen Zeit gingen im Kampf gegen Grossbritannien insgesamt 40 eigene Flugzeuge verloren.

Die Operationen an der rumänischen Front

Eine umfassende Mitteilung aus dem grossen Hauptquartier

Bukarest, 5. Oktober

Das grosse Hauptquartier gibt folgende zusammenfassende Mitteilung über die Operationen an der rumänischen Front aus: Seit Beginn des Krieges haben wir über 60.000 Gefangene gemacht. Wir haben rund 15.000 Vermisste, von denen 7.000 bis 8.000 als tot, nur der Rest als gefangen angesehen werden muss, sowie 20.000 Gefallene und 76.000 Verwundete, von denen etwa 80 vom Hundert leicht verwundet und wiederherstellbar sind. Dagegen hat der Feind an den Frontabschnitten, an denen unsere Truppen gekämpft haben,

70.000 Tote und etwa 100.000 Verwundete gehabt. Wir haben 553 feindliche Flugzeuge vernichtet und 120 eigene verloren, von denen ein Teil wiedergewonnen werden

kann. Wir haben sehr grosse Mengen an Material und Munition erbeutet und im Vergleich dazu viel weniger verloren, bisher wurden über 90 vom Hundert der Fallschirmspringer und der in unserem Rücken eingesetzten Terroristenorganisationen festgenommen. Weder die Einen noch die Anderen vermochten Zerstörungen oder Sabotageanschläge durchzuführen. Weder Munitionszüge oder Lager noch Brücken oder Fabrikwerke wurden von Fliegerbomben zerstört. Die in Ploesti verursachten Schäden erreichen nicht einmal die Höhe von 300 Millionen Ley.

Zu stürmischen Kundgebungen für den Duce kam es am Sonntag anlässlich der Vereidigung der faschistischen Jugend.

Die Grossmächte des Ostens und Westens hetzen in der Erkenntnis, dass ihnen der Sieg auf dem Schlachtfeld versagt bleibe, die kleinen Völker Europas zur Unterhöhung der inneren Front. Während sie in der Vergangenheit den verführten Verbündeten nur mit flammenden Protesten und vagen Versprechungen halten, rufen sie heute von London und Moskau aus das Volk auf, seine ganze Existenz aufs Spiel zu setzen.

Es ist ein Verbrechen, dass solche Agitation von Leuten unternommen wird, die im Augenblick höchster Gefahr ihr Land und Volk verlassen.

Ich wende mich daher heute nochmals an euch, um an eure Disziplin und euren Verstand zu appellieren. Gedenkt daran, dass die Londoner und Moskauer Emigranten schon einige Völker zu Selbstmordaktionen verleitet haben. Ich bitte euch daher, Brüdern und Schwestern, einheitlich in einer Front mit unserem Staatspräsidenten zu stehen, der für euer Volk und euer Glück arbeitet.

Der irakische Premierminister Gamil Madfal ist zurückgetreten, meldet der englische Nachrichtendienst. Der irakische Gesandte in Kairo, Nuri Said Pascha, wurde nach Bagdad berufen und wird heute mit dem Flugzeug abreisen.

Der Führer gratulierte Brauchitsch

Aus dem Führerhauptquartier, 4. Oktober

Der Führer und Oberste Befehlshaber der Wehrmacht stattete heute dem Hauptquartier des Oberkommandos des Heeres einen Besuch ab, um Generalfeldmarschall von Brauchitsch zu seinem 60. Geburtstag persönlich die herzlichsten Glückwünsche auszusprechen.

Bombardierung Deutschlands wichtigste Kriegsaufgabe

Washington, 5. Oktober

Der britische Botschafter Lord Halifax teilte auf der Pressekonferenz mit, dass England mehr schwere Bomber brauche. Jedes dieser Flugzeuge sei jetzt Gold wert und doppelt so wertvoll wie im nächsten Jahr oder später, denn die Bombardierung Deutschlands während der Operationen an der Ostfront sei eine der wichtigsten Kriegsaufgaben Englands. Eine Invasion Europas durch das britische Heer bezeichne Lord Halifax als „im Augenblick unratsam“. Jedoch warte das britische Volk auf den Augenblick, meinte der Botschafter, um an einen lohnenden Platz zur Offensive übergehen zu können. Die englische Regierung sei zur Überzeugung gekommen, dass sie der Sowjetunion am

Jungtinių Valstybių ranka Pietų Amerikoje

Karinė, ūkinė ir politinė dolerio įtaka lotynų Amerikoje

Paskutiniuoju metu įvairiose Pietų Amerikos valstybėse pasitaikė reiškiniai, liudijantys, kad Šiaurės Amerikos Jungtinių Valstybių imperializmas, vis labiau beartėjęs į karą, kaskart atkakliau skverbiasi ir į lotyniškąją Ameriką.

Ir seniau Jungt. Valstybės yra kėsinusios primesti Pietų Amerikai savo politinį vyravimą.

1933 m. kovo 4 d. Rooseveltas paskelbė pareiškimą, iš kurio atrodė, kad tokiais politikai jau statomas taškas. Būtent, Rooseveltas tą dieną pabrėžė, jog Jungt. Valstybių užsienių politika Pietų Amerikos šalių atžvilgiu būsianti „gero kaimyno politika, kaimyno, kuris absoliučiai gerbia pats save ir per tai gerbia ir kitų teises, — kaimyno, kuris respektuoja savo išpareigojimus ir laikosi sutarčių“. Šiuos žodžius lyg ir patvirtino realūs žygiai: tais pat metais buvo atitrauktos Jungtinių Valstybių įgulos iš Nikaragvos, o 1934 m., sudarydamas naują sąturį su Kuba, Jungtinės Valstybės atsakė nuo intervencijos teisės, kurią turėjo nuo 1901 m. Atrodė, kad Amerikos politika imama orientuoti idealistine linkme. Net ir kritiškuoju 1938 metų momentu, kada Meksika nusavino Šiaurės Amerikos firmų valdomas naftos sritis, Jungt. Valstybės pasitenkino pareikalavimos atlyginimo toms firmoms.

Bet Jungtinių Amerikos Valstybių imperializmas Pietų Amerikos Valstybių atžvilgiu ėmė stiprėti kartu su nusigrįžimu nuo neutralumo Europos karo atžvilgiu. Dabar visa tai oficialiai vadinama „Vakarų pusrutulio gynimu“, ir

ta priedanga Jungtinės Valstybės imasi priemonių savo kariniams ir ūkiniams interesams Pietų Amerikoje užtikrinti.

Pradžią kariniam Šiaurės Amerikos Jungtinių Valstybių

brovimuisi į Pietus padarė Jungt. Valstybių aviacija. Sumaniai panaudodama civilinę oro susisiekimo bendrovę „Pan-American Airways“, įnai pradėjo ruošti ir vykdyti aviacijos bazių įrengimą Pietų Amerikos valstybėse. Geriausiai reikalai vyko Vid. Amerikoje, kurios valstybės ir ūkiškai buvo lengviausia paspausti. 1940 m. minėtoji Šiaurės Amerikos Jungt. Valstybių oro susisiekimo bendrovė perėmė Kolumbijos oro susisiekimo bendrovę Scadta, kurią buvo išugdę ir

kuriai vadovavo vokiečių lakūnai ir aviacijos specialistai. Jie turėjo užleisti vietą amerikiečiams.

Bolivijos Aero-Lloydas buvo nacionalizuotas ir pertvarkytas Jungt. Valstybių priežiūroje. Jungtinių Valstybių technikai iš Jungt. Valstybių medžiagos įrengė aviacijos bazes Haiti, Nikaragvoj ir Guatemaloje. 1941 m. pradžioje Peru buvo atimta koncesija iš vokiečių Lufthansos, o Meksikos valstybė pareiškė esanti pasiruošusi sudaryti gynybos tinklą, kuris karo atveju būtų pavestas naudotis Jungtinėms Amerikos Valstybėms. Jungtinių Valstybių lėktuvams leidžiama skraidyti virš Meksikos teritorijos ir naudotis Meksikos aerodromais. Venecuella ir Ekvadoras, panašiai kaip ir Kolumbija, leidžia amerikiečiams matuoti savo pakraščius bei salas bazių statymo reikalui.

Sunkiau Vašingtonui buvo su Brazilija, kuri tačiau buvo ir yra labai reikšminga susisiekimui tarp Natalo ir Dakaro (Afrikoje). Šiandien Jungt. Valstybės jau yra tiek pasiekusios, kad jos gali ne tik Natalą panaudoti kaip bazę teikti pagalbą britų kariuomenei Afrikoje, bet ir

gavo sutikimą naudotis ka-

ro reikalams aštuoniais Brazilijos pajūrio aerodromais.

Be viso to, Jungtinės Valstybės Pietų Amerikos šalis kontroliuoja per vadinamąsias militarines misijas. Visiškai dar neseniai buvo skelbiama, jog Š. Amerikos Jungtinių Valstybių bombonešiai su Amerikos karininkais nuskridę į Argentiją, atlikdami periodinę inspekciją. Venecueloj ir Peru yra veikia nuolatinės Jungt. Valstybių laivyno „patariamiosios komisijos“, o Peru aviacijos viršininkas yra Š. Amerikos Jungt. Valstybių karininkas. Čilėj irgi yra aviacijos komisija, Jungt. Valstybių aviacijos pulkininko vadovaujama.

Tai tik karinė pusė. Bet amerikiečiams ar tik ne dar svar-

besnė bus ūkinė. Vašingtonui rūpi išstumti Europą iš Pietų Amerikos rinkos. Pagal patikimus apskaičiavimus

Jungt. Valstybių investavimai Pietų Amerikoje siekia 20 milijardų dolerių sumą;

tokiu būdu Jungt. Valstybės nori susidaryti sau monopolinę padėtį.

Pagaliam, Jungt. Valstybės užgriebia ir politinę sritį. Belmonte laišku sufalsifikavimas Uragvajuje, Tabordos komisijos sukirsintas bruzdėjimas prieš vokiečius, vokiečių suėmimai Čilėj, apkaltinant juos priklausius „penktajai kolonai“ — visa tai pirštu prikišamai parodo čia esant svetimos rankos darbo.

Apmąstymai prie Lenino karsto...

BERLIN. „Voelkischer Beobachter“ straipsnyje antrašte „Maldininkų iš Maskvos sugrįžimas“ ironiškai pasisako dėl vienos JAV telegramų agentūros pranešimo, kad lordas Beaverbrookas ir ponas Harrimanas prieš išvažiavimą „susimąstymo tyloje stovėjo prie „susimąstymo tyloje stovėjo prie Lenino karsto“. „Voelkischer

Beobachter“ pastebi su ironija, jog šie du stambūs gryno kraujo kapitalistai, prasmingai ir jautriai, kaip tai visuomet darą pliotokratai, prieš išvažiavimą iš sovietų sostinės padarė vizitą bolševizmo stabui. Deja, Amerikos kronikierius nutyli, ar tas senas kapitalistų ėdikas Leninas ta proga savo karste neapsivertė.

20 sovietų karininkų atplaukė į Švediją

STOCKHOLMAS. Kaip jau pranešta, šeštadienį Gotelks Sondoeg, į rytinį Gotlando pakraštį ir į vieną salą išorinėje Stockholmo škerų srityje atplaukė trys sovietų motoriniai laivai su beveik 60 sovietų piliesių. „Stockholms Tidningen“ praneša, kad į Gotelks Sondoeg 20 atplaukusių sovietų yra karininkai, kurių du buvo lengvai sužeisti. Švedų kariniai organai sovietus tučiuojau paėmė savo apsaugon, ir po sanitarijų organų apžiūrėjimo tie sovietai buvo nuvežti į Švedijos stovyklą internuotiems.

pavedęs Harrimanui Maskvoje paliesti tikėjimo laisvės Sovietų Sąjungoje klausimą. Rooseveltas pridūrė, kad šitoki pasilyluma jis jau esąs padaręs senokai. Čia jis, matyti, turėjo galvoje Hopkinso misiją į Sovietų Sąjungą. Visus kitus klausimus Rooseveltas atmetė, nurodydamas, kad dar negavęs pranešimo iš Harrimano apie jo demaršų rezultatus.

BERLIN. DNB žiniomis, vienas vokiečių naikintuvų junginys spalio 2 d. kovodamas prieš sovietus numušė 1.002-į lėktuvą. Drauge su Vakaruoose pasiektais laimėjimais šis junginys iš viso yra numušęs 1.380 priešo lėktuvų.

VAŠINGTONAS. Prezidentas Rooseveltas penktadienį spaudos konferencijoje pranešė, kad jis

Latvių ištremtieji gyvena kolchozuose

„Deutsche Zeitung im Ostland“, rašydamas apie Baltijos ištremtuosius, pastebi, kad Rygos bolševikai gavo iš Maskvos įsakymą padaryti pirmą ištremimą birželio 13 d. Didesnė dalis vyrų turėjo būti vežama į Babinino, Maskvos—Kijevo geležinkelio linijoje, kita dalis į Pukša ir Solikamską (Permės sritis), o dar viena dalis į Novosibirską. Lietuviai buvo tremiami į Altajaus sritį, Kotlasą ir Starobleiską (Maskvos—Donbaso linija). Ištremtųjų estų skaičius siekia 12.000. Jų dalis taip pat buvo vežama į Babinino. Dalis estų ir latvių pateko su lietuviais į Starobleiską.

Kai kurie Latvijos nelaimingųjų, kurie į pirmas išvežtųjų partijas nepateko, vėliau pakliuvo į žydų ir vadinamųjų gvardistų rankas. Jie buvo išvežti birželio 21 d. 22-juose vagonuose. Jų tarpe buvo daug latvių karininkų, kurių rankos buvo supančiotos spygliuota viela.

Pirmas ištremtųjų traukinys, gautomis žiniomis, į Babinino atėjo birželio 19 d. Iš ten ištremtieji nežinoma kryptimi buvo išvaryti pėsti. Moterys ir vaikai iš dalies buvo nugabenti už Uralo, kur rusų belaisvių parodomais, apgyvendinti viename kolchoze. Karo pavojai jiems negresia, tačiau esąs kitas pavojus — badas.

Repatriavę suomia grįžta į rytų Kareliją

Kaip praneša „Deutsche Zeitung im Ostland“, pastaruoju laiku į suomių atkovotas rytų Karelijos sritis pradeda būriais grįžti suomių repatriantai, kurie po nelaimingo 1939/40 m. karo priversti buvo apeisti savo gimtąsias vietas ir keltis į Suomiją. Iki šiol į rytų Kareliją jau grįžo 22.000 žmonių. Rytų Karelijos administracija apskaičiavo, kad šiais metais yra galimybė grįžti į tą kraštą 100.000 žmonių.

Suomijos taupomosios kasos atidaro Karelijoje savo skytus, kurie finansuos grįžtančius į tą kraštą repatriantus. Tuo reikalu artimiausiu laiku bus paskelbtas atitinkamas įstatymas.

HELSINKIS. Maskvos informacijų biuras pasididžiudamas praneša iš Londono, kad Sovietų Sąjungai skirtingi Londone paroda anglų tarpe sukelia didelį susidomėjimą ir ją jau yra aplankę daug tūkstančių žmonių. Daugybėje kitų Anglijos miestų esančios sudarytos specialios draugijos Sovietų Sąjungos tautoms pažinti.

Sportas

Laimėjo LFLS ir Perkūnas

Vakarykščios futbolo rungtynės LFLS — Kovas ir Perkūnas — LGSF baigėsi LFLS ir Perkūno pergalemis. LFLS laimėjo 5:1 (2:1) ir Perkūnas atkaklioje kovoj nugalėjo LGSF 3:1 (0:1). Abu susitikimai sukėlė nemažą dėmesio ir buvo gana nuotalkingi, ypatingai antrasis.

LFLS prieš Kovą laimėjo pelnytai ir užtikrintai. Kovo gynimas pasirodė silpnokai ir nors LFLS puolikai nieko per daug išmaningo nesukūrė, įvarčių netrūko. Sudarytos progos buvo tokios, kad įvarčiai noromis nenoromis turėjo kristi. Buvo ty progų ir daugiau, bet jos tapo neišnaudotos. Iš Kovo kiek geriau dirbo Paulauskas.

Antrosios rungtynės, Perkūnas — LGSF, buvo žymiai įdomesnės ir žiūrovams pateikė būdingą akimirklą. Abi vienuolikės sukovojo itin atkakliai. LGSF, žaidama nepilnos sudėties, sutraukė jėgas į gynimą ir stipriai priešinosi. Eloją įspūdi paliko neapdairus teisėjas Ugianskas, akimirklomis atleides, kaip sakoma, vadžias ir leides žaidikams daryti, kas tik patinka. Dėl to žaidimas kartais įgavo žiaurais pobūdžio. Be to, teisėjas neužskaitė trijų įvarčių, kurių ne visi turėjo susilaukti panašaus sprendimo.

Žaidimą daugiausia vedė Perkūnas ir, tik LGSF atkakliai ginantis, negalėjo pasiekti įvarčių. Pirmame kėliny Jaškevičius iš baudos įkirtė 1:0 LGSF naudai. Pasekmė išliko iki rungtynių paskutinių minučių, kada Perkūnas vykusiai išnaudojo tris progas ir užkissavo galutinę pasekmę 3:1 (įvarčiai: Penkausko — 2, Kanapinsko — 1).

Sportininkas apie Maskvos ligoninę

Latvių futbolininko pasakojimas

Latvių futbolininkas S. dar 1940 metų vėlyva rudenį su viena Rygos vienuolike buvo nuvykęs į Maskvą. Jau pirmose rungtynėse S. lūžo kairioji koja, ir jis buvo nuvežtas į vieną gerųjų sostinės ligoninių, kur išgulėjo vieną mėnesį. Štai ką jis pasakoja apie savo ligos eigą, praleistą Maskvoje.

Likimas panorė, kad jau žaidimo pradžioje ištiktų nelaimė. Neatsižvelgiant į šaltį, — termometras rodė — 5° — vien sporto uniforma buvau nuvežtas į ligoninę.

Atvykome. Neštuvus iškėlė iš automobilio ir padėjo prie įėjimo durų. Ten palikau ilgesnį laiką gulėti ir smarkokai sušalau.

Po gero pusvalandžio mane įnešė į laukiamąją ealę, ištemptom užuolaidom padalintą į atskirus skyrius. Ar tos užuolaidos kada nors yra buta-

ve baltos, negaliu pasakyti. Viena galima pastebėti: — jos pasilymėjo nešvaras, dargi kai kur buvo sukruščiusio kraujo pėdsakai. Šen ir ten vaikštinėjo aprašiotom galūnėm vyrai ir moterys, dažnų Maskvoje susisiekime nelaimių aukos.

Atėjo daktaras. Iš pradžių jis nieku būdu nenorėjo mane apžiūrėti, nes dokumentai buvo likę pas komandos kapitoną. Po ilgų išsiaiškinių, daktaras pradėjo darbą. Nuplėšė laikinuosius tvarščius ir numovė kojine. Norėdamas išvengti skausmo, paprašiau kojine perkirpti. Bet daktaras atpylė, jog pas juos niekas nėra kerpama. Paskui uždėjo naujus tvarščius ir nugabeno į kitą palatą. Ten visiškai išrengė ir paliko

ketvirtį valandos visiškai nuoga ir kenčiantį šaltį. Pagaliau atnešė skalbinius. Deja, džiugusmas pasirodė per ankstyvas. Mat, įvyko klaida, ir pristatė moteriškus baltinius! Vėl teko laukti. Dar gerokai pašalau, skalbinius atnešė, ant galvos užmaukšlino kailinę kepurę, paguldė į vežimėlį ir ilgas koridoriais vežė į aprišimo kambarį. Čia vėl neapsiėjo be laukimo. Pasirodė du gydytojai žydai. Jie nuėmė ankstesnius tvarščius ir tuoj pat uždėjo naujus, kurie buvo visiškai tokie pat, kaip ir pirmieji. Po to paguldė į lovą. Apdžiūgiau, bet ir vėl per anksti. Mane apipuošė būriai biakvi. Apie poilsį neteko nė pagalvoti. Igal prašius, gallesingoji sesuo davė migdančių vaistų, kurių

stebuklingos veiklos veitui laukiam

lėtisą naktį. Ligoninė, kuri laikoma pati geriausia Maskvoj ir tu pačiu visoj Sovietų Sąjungoj, išgulėjau mėnesį. Tuo laiku buvo 180 sergančiųjų. Skyriai buvo sklidiniai perpildyti, daug ligonių turėjo gulėti koridoriuose. Iš viso tebuve penkios gallesingosios sekerys; dienos metu dirbo trys ir naktį — dvi. Jų pareiga aprūpinti sergančiuosius ir palaikyti švarą. Serų mėnesinis atlyginimas buvo 128 rb.

Išgulėjęs dvi savaites, panorau maudytis. Pasigelbėdamas pagalkščiais, nušubavau į vonios kambarį. Ten užtikau daug sveikstančiųjų ligoninės gyventojų. Vonios patalpeje jie buvo įsirengę rūkomajam kambariui. Oras buvo mėlynas nuo tabako dūmų. Kažkada emailuota vonia juoda-vo nešvarumais. Patarnautėjai teko duoti 19 rublių arbatpinigių, kol ji nutarė vonią išvalyti, kas paprastai turėjo būti atliekama po kiekvieno nusimaudymo.

Uždėjus naują gipso sluoksnį, gydytoja pastebėjo, jog netoli kelio susidarė kažkoks skaudulys. Gipsui pradėjus aušti, pajutau vis aštrėjantį skausmą. Pasijutau turis karščio. Temperatūra šoktelėjo iki 40°. Net deštruojas gydytojas į tai atkreipė dėmesį, bet paskui nuramino, kad skausmas ir karštis tėra nepavojingi. Aišku, dėl to skausmai nesumažėjo. Naktį, kai galvojau išsėsis iš proto, šalla gulėjęs ligonis, pasinaudodamas iš operacinės slaptai palmtu instrumentu, dalį gipso liejinio perpiovė ir truputį išvadavo iš kančių antplūdžio.

Kitą rytą panorau iš ligoninės išsirašyti. Mane nugabeno į viešbutį, iš kur po kelių dienų draugai pasirūpino kelione į Rygą. Čia pradėjo koją tvarkyti iš naujo. Ir sutvarkė kaip reikia, o ne kaip Maskvos gydytojai perino, esą „kaulas savaimė suaug“.

Apie Estijos lengvatletus

Rašme apie Estijos sportininkų nuostolius, patirtus valdant bolševikams. Ta pačia proga galime susipažinti apskritai su simpatingais estų sportininkais, šį kartą su lengvatletais.

Be Kreeko, yra virtinė kitų lengvatletų, kurių pasekmės nuskambėjo ne tik savame krašte, bet ir visame pasaulyje. Jau prieš 30 metų išliko Losmanas ir Klumbergas. Pastarasis vėliau pavarde suestino ir virto Kolmpere. Antverpeno olimpiadoje 1920 metais Losmanas maratono bėgime užėmė antrąją vietą, parodęs laiką 2:32:48,6 val. Panašios pasekmės maratone ir vėliau nėra pasiekę nė vienas estas. Kolmpere dar šauniau pasirodė. 1922 m. jis buvo pasaulio meistras dešimtkovėj ir 1924 m. Paryžiaus olimpinuose žaidimuose toj pačioj varžyboj iškovojo bronzos medali. Kolmpere tasųk surinko 6480 tšk., kas ir šiandien yra atžymėta

Estijos rekordu. Kolmperei tenka priskirti daug nuopelnų lengvosios atletikos populiarizavime. Pasitraukęs iš aktyvių sportininkų eilių, ėmėsi treniruoti jaunuosius ir čia iškėlė daug talentų.

Vienas Kolmpere's mokinių yra Wiidingas, 1934 m. Europos pirmenybėse Torine laimėjęs rutulio stūmimo meistrerio vardą. 1936 m. jis pasiekė 16,095 m. Tai geriausia Wiidingo pasekmė. Po dviejų metų, Paryžuj, Wiidingą aplenkė Kreekas, tapęs Europos meistreriu.

Teties metime estai turi du aukėtos klasės atstovus: Sule ir Issaką. Abu meta virš 70 metrų. 1938 m. Sule pasiekė 75,935 m., o Issakos geriausia pasekmė — 72,07 m. Diskininkas Linnaste yra pasiekęs 49 23 m. Tas pats Linnaste puikiai užsirekomendavo ir kūjo metime, kur numetė 55,78 m. Kūjyje jis gali konkuruoti

su geriausiai šioje rungtyje vokiečiais: Hein, Blask, Storch. Tuo tarpu leties metime Sule ir Issakas draisiai gali stoti į kovą su suomiais: Jaervinen, Nikkanenu ir kt. žymūnais.

Iš kitų žymesnių lengvatletų tenka paminėti Toomsalu (100 m per 10,7 ir 200 m — 21,9. be to, šuolis į tolį 7,415 m), Vetousme (800 m per 1:55,8), Kuuse (šuolis į aukštį 1,95), Armi (trijųolis 14,96) ir šuolio su kartmi specialistai Erma ir Kipearas, kurie įveikė 4,02 m. Moterys taip pat neatsilikė. Pavyzdžiui, Tammasė 1940 metais disko metime pasiekė 39,82 m.

Dabar, vokiečiams išlaisvinus iš bolševikų jungo, estai vėl gali sunormuoti sporto gyvenimą. Vis dėlto, prieš metal, kol bus ganėtinai užgdytos visos sportiškajam gyvenimui padarytos žaizdos.

MITTEILUNG

für die deutschen Dienststellen und Betriebe in Litauen

Meine Bekanntmachung vom 9. 9. 41 betreffend die Berufsverbände, die Sozialversicherung und Arbeitsinspektion, gilt auch für die deutschen Wehrmachts- und Zivilbehörden, reichsdeutsche Unternehmer und sonstige reichsdeutsche Personen, die einheimische Arbeitskräfte beschäftigen.

I.

Auf Grund dessen haben die genannten deutschen Behörden und Personen Beiträge zur Sozialversicherung für die in einem Beschäftigungsverhältnis zu ihnen stehenden einheimischen Arbeiter und Angestellten, laut der bestimmten Tarife, sowie die Steuern für kulturelle Zwecke (1% vom Lohnfonds) zu zahlen und die Beiträge für die Berufsverbände (1% vom Lohn — monatlich) von den Arbeitern und Angestellten einzubehalten.

Die Beiträge für die Sozialversicherung sind vom ersten Beschäftigungstage ab und die Steuern für kulturelle Zwecke, sowie die Beiträge für die Berufsverbände vom 1. September 1941 ab, an die zuständige Sozialversicherungsstelle zu leisten. Die Leistungen der Sozialversicherung an die Versicherten werden von der zuständigen Sozialversicherungsstelle festgesetzt und erteilt.

II.

Die obengenannten deutschen Behörden und Personen, die einheimische Arbeitskräfte beschäftigen, sind vom 1. 9. 41 ab verpflichtet, vom Lohn bzw. Gehalt des Beschäftigten oder bei einmalig gewährten Bezügen, laut der bestehenden Gesetze folgende Steuern einzubehalten:

- a) bei der Lohn- bzw. Gehaltszahlung für die erste Monats-hälfte: den Abzug für Wohnungsbau und kulturellen Bedarf,
- b) bei der Lohn- bzw. Gehaltszahlung für die zweite Monats-hälfte: die Einkommensteuer.

Die unter a und b genannten Steuern sind spätestens am Tage nach der Einbehaltung auf das zuständige Budgetkonto der Finanzverwaltung an die Filiale der litauischen Staatsbank zu überweisen.

Für die Höhe der zu tätigenen Abzüge an Sozialversicherungsbeiträgen, Steuern, usw. ist ein Merkblatt angefertigt, das auf Anfordern bei den Herren Gebietskommissaren zu erhalten ist.

Kaun, den 2. X. 41.

DER GENERALKOMMISSAR IN KAUNEN

PRANEŠIMAS

vokiečių įstaigoms ir įmonėms Lietuvoje

Mano 1941. IX. 9 skelbimas apie profesines sąjungas, socialinį draudimą ir darbo inspekciją taikomas taip pat ir vokiečių kariuomenės ir civilinėms įstaigoms, vokiečių piliečių rangovams ir kitiems vokiečių piliečiams, kurie naudojami vietos samdomąja darbo jėga.

Tuo remiantis paminėtos vokiečių įstaigos ir asmenys už dirbančius pas juos vietos darbininkus ir tarnautojus moka socialinio draudimo įnašus pagal nustatytus tarifus ir mokesčių kultūriniais reikalais (1% nuo atlyginimo); be to, iš darbininkų ir tarnautojų išaiko įnašus profesinėms sąjungoms (1% nuo mėnesinio atlyginimo).

Socialinio draudimo įnašai turi būti sumokami nuo samdinių ir darbą priėmimo dienos, o mokesčiai kultūriniais reikalais ir įnašai profesinėms sąjungoms — tik pradėdant nuo 1941 m. rugsėjo mėn. 1 d. Paminėti mokesčiai įmokami atitinkamam socialinio draudimo punktui.

Apraustiesiems socialinio draudimo aptarnavimo būdą nustato ir vykdo vietos socialinio draudimo punktai.

II.

Aukščiau paminėtos vokiečių įstaigos ir darbdaviai, naudodamiesi vietine darbo jėga, pradėdant nuo 1941 m. rugsėjo mėn. 1 dienos, privalo

SKELBIMAS

Metalo Dirbinių fab. „PERGALĖ“ (buv. Br. Tilmans ir Ko) reikalingi laikinam darbui ne kvalifikuoti darbininkai. Kreiptis: Napoleono g. Nr. 11. Direktorius 1586(2)

Darbo ir Socialinių Reikalų Valdyba nori pirkti geram stovyje ir geros išvaizdos 4 vietų 2,5 litražo automašną.

Siūlyti ūkio vedėjui darbo valandomis Gedimino g. Nr. 40, tel. 21947. 1625 (2)

I LAISVĖ

Redakcija — Duonelaičio 24, II a., vyr. redaktorius tel. 20520, redakcijos sekretoriaus — 21414, redakcijos — 20530. Interesantai ir priminėjami 12—13 ir 17—18 val.

Administracija — Duonelaičio 24, I a., tel. 26375. Skelbimai priimami tik iš vakaro iki 18 v. v.

nuo mokamo vietos darbininkams atlyginimo ar algos, o taip pat ir darant vienkartinis išmokėjimus, išskaityti sekančius įstatymu nustatytus mokesčius:

- a) išmokant atlyginimą ar algą už pirmąją mėnesio pusę — išskaitomas mokeskis butų statybos bei kultūrinio būvio reikalams;
- b) išmokant atlyginimą ar algą už antrąją mėnesio pusę — pajamų mokeskis.

Punktuose a ir b paminėti mokesčiai turi būti įnešti ir atitinkamą Finansų Vadybos sąskaitą Lietuvos Banke ar jo skyriuose ne vėliau sekančios dienos po jų išskaitymo.

Socialinio draudimo įnašams, mokesčiams ir t. t. išskaityti yra paruošta lentelė, kurią galima gauti pas Apygardų Komisarus. Kaunas, 1941. X. 2.

GENERALINIS KOMISARAS KAUNE

Kas žino apie politinį kalinį PAULAUŠKĄ (buvusį moksleivį), grįžusį iš Petrapilio kalėjimo drauge su lietuviu kariu Jonu Dobilu, prašome pranešti F. Modestavičienei, Kaunas, Seimo 5, but. 12. 1538 (3)

Tuojuo reikalinga tarnaitė, Perkūno al. 24c, bt. 2. Telef. 25593. 1558 (1)

Ieškau pirkti moteriško kailinio palto. Skambinti telef. 28089 Smilgienė, 13 — 15 val. 1536 (3)

Jaunas šoferis ieško darbo ant sunkvežimio ar lengvos mašinos. Nurodžiusiam gerai atlyginasi. Siūlyti: nuo 16 iki 21 val. Savanorių pr. 153 Nr., bt. 2, II a. V. P. 1555 (3)

Gydytojas VENCKUNAS JURGIS Vidaus ir nervų ligos. Kaune, Duonelaičio g-vė 42 Nr., telef. 25312. Priima kasdien nuo 8—12, 16—20 val. 1505 (2)

3 mokiniai ieško kambario šeimoje, sutinkančioje gaminti jiems valgių iš ūkio atvežamų produktų. Kuras taip pat bus duodamas. Pranešti nuo 17 val. tel. 29268 1586 (1)

Mažai šeimai reikalinga tarnaitė, mokanti virti. Perkūno a-kštė 5a, Tel. 24973. 1613 (1)

„Cheminei Valyklaui“ apskrities mieste reikalingas darbininkas, mokas valyti ir prosyti. Adresą sužinoti administracijoje. 1629 (2)

III-čios kl. mokynys, noris tęsti mokslą vakariniuose kursuose, ieško darbo krautuviu ar kt. įstaigoje. Sužinoti Kaune, Vytauto pr. 2a b. 3 1614 (1)

Čekų tautinės bendruomenės vadovo atsišaukimas

PRAHA. Čekų tautinės bendruomenės vadovas Fousekas per čekų radiją į protektorato gyventojus pasakė kalbą, kurioje tarp kitko, pažymėjo: Prieš keletą dienų aš jus prašiau nesiklausyti beprasmiškų Londono emigrantų atsišaukimų. Vos savaitė praėjo, ir jau pasiteisino mano išėjimas, tačiau, deja, atsirado keletas apakusių žmonių, kurie sekė tuos Londono emigrantų atsišaukimus ir tai apmokėjo savo gyvybe. Didžiosios Vakarų ir Rytų valstybės, matydamos, kad jos negali pasiekti pergales mūsų lauke, kursto mažasias Europos tautas įsijungti į vidaus frontą. Tuo tarpu kai praityje savo suvedžiotiems sąjungininkams

jos padėdavo tik karštais protestais ir tuščiais pažadais, šiandien iš Londono ir Maskvos jos ragina mūsų tautą pastatyti savo egzistenciją ant kortų. Tai yra nusikaltimas, kad tokios agitacijos imasi žmonės, kurie didžiausiojo pavojaus momentu paliko savo kraštą ir tautą. Todėl aš kreipiuos dar kartą į jus, prašydamas būti drausmingais ir protingais. Atminkit tai, kad Londono ir Maskvos emigrantai jau keletą tautų yra sukurstę atlikti savizudystę. Todėl aš prašau jus, broliai ir seserys, vieningai stovėti viename fronte su mūsų valstybės prezidentu, kuris darbuoja mūsų tautos labui ir mūsų laimei.

Ekvadoras ir Peru susitarė

LIMA. Naktį į šeštadienį, dalyvaujant tarpininkaujančių kraštų atstovams, Peraus ir Ekvadoro įgaliotiniai Talaroje pasirašė pasienio konfliktui likviduoti susitarimą, kuriuo konfliktui likviduoti kaip derybė bazė steigiama demilitarizuota pasienio zona. Šį pranešimą, Associated Press žiniomis, gautomis iš Peraus spaudos, padarė Argentinos pasiuntinys Limoje savo vyriausybei. Minėtas susitarimas įsi-

galloja spalio 5 d. Tą susitarimą įgyvendinti pavesta tarpininkaujančių valstybių atašėms.

NEW YORKAS. X. 3. Associated Press žiniomis iš Cumberlando, per smarkų sproginimą buvo visiškai sunaikinti trys pastatai. Tam tikras skaičius žmonių liko griuvėsiuose. Iki šiol iš jų ištraukti 23 sužeisti. Sprogimo priežastis esanti nežinoma.

RADIJO PROGRAMA

ANTRADIENIS, 7. X.

5.00 Vokiečių kariama. 6.00 Malda, dienos mintys, Rytinis koncertas (pl.). 7.00 Žinios vokiečių k. 7.15 Žinios, pranešimai, dienos programa. 7.45 Tarpinė muzika. 8.00 Mankšta moterims. Vadovauja Danutė Nasvytė. 8.15 — 9.15 pertrauka. 9.15 Žinios, 9.30 Koncertas (pl.). 10.10 Dr. Puzinas. Vilniaus pilys (Aukštutinioji). 10.30 Koncertas (pl.). 11.30 Stepo Zobarskio novelė „Tarp knygų“. 11.50 Iš tautosakos lobyno. 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus. Žinios, tolimesnė dienos programa. 12.20 Tarpinė muzika. 12.30 Žinios vokiečių k. 12.45 Vidudienio koncertas (transl. iš Vok.). 14.00 Žinios vokiečių k. 14.15 Popietinis koncertas (transl. iš Vok.). 15.00 Žinios vokiečių k., po jų pertrauka iki 16.00 val. 16.00 Garsų vainikas. 17.00 Žinios vokiečių k. 17.15 Žinios, laikraščių nau-

jienos, pranešimai. 17.45 Mišrus koncertas. 18.30 Laiko įvykių, pranešimai iš fronto, Vyriausiosios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių k. 20.15 Žinios, programa rytdienai. 20.30 Vokiškai lietuviams. 20.45 Dr. Jonas Matusas: Bolševizmas yra lietuvių dvasiai svietimas. 21.00 Koncertas. 21.15 Programos pabaiga.

Kauno Jaunimo Teatras

Šeštadienį, spalio mėn. 11 d., 15.30 v. 12 BROLIŲ JUODVARNIAIS LAKŠČIUSIŲ S. Čiurlionienės 4 pav. pasaka. Uždaras spektaklis.

Kauno Teatras

Antradienį, spalio 7 d. SUDRUMSTA RAMYBĖ P. Vaičiūno 3 v. drama Bilietai nuo 1—6 Rb. Trečiadienį, spalio 8 d. TANNHÄUSER R. Wagner 4 p. opera K. PETRAUSKUI dalyvaujant Bilietai nuo 3—15 Rb. Penktadienį, spalio 10 d. KLASTA IR MEILĖ Šillerio 9 pav. tragedija Bilietai nuo 1—6 Rb. Šeštadienį, spalio 11 d. RIGOLETTO Verdi 4 v. opera K. PETRAUSKUI dalyvaujant. Bilietai nuo 3—15 Rb. Sekmadienį, spalio 12 d., 13 val. GULBIŲ EŽERAS P. Čaikovskio 4 pav. baletas. Bilietai nuo 2—12 Rb. Sekmadienį, spalio 12 d., vakare ŽENTAS V. Krėvės — Mickevičiaus 8 pav. sodž. gyvenimo vaidmai. Bilietai nuo 1—8 Rb. Spektaklių pradžia 18.30 val. Bilietai parduodami nuo 10 iki 12 ir nuo 16 iki 19 val.; šventadieniais — nuo 12 iki 14 ir nuo 16 iki 19 val.

Kauno kino teatruose

KAPITOL „KONCERTAS LANKOJ“ su Hell Finkenzeller, Kurt Meisel, Gustav Waldau ir kt.

FORUM Dėl didelio pasisekimo prolonguojama! „PANDURŲ TRENKAS“ su Hans Albers, Käthe Dorch, Sybille Schmitz ir kt.

GLORIJA „KALNŲ MERGINA“ su Heidemarie Hatheyer, Eduard Köch, Adalbert Schlettow.

DAINA „KEBLIOS SITUACIJOS KŪDIKIS“ su Ludwig Schmitz, Marianne Simpson, Paul Klinger ir kt.

PASAKA „IR GIMINĖS ŽMONĖS“ su Ellen Bang, Grete Reinwald, Arthur Schröder ir kt.

AUŠRA „KELIAS PAS IZABELĖ“ su Hilde Krahl, Ewald Balsner, Maks Gültorf, Herbert Hübnar ir kt.

SATURN ir LYRA „LAIMĖ ČIA PAT“ su Maria Andergast, Olly Holzmann, Hans Marr, Wolf, Albach — Retty ir kt.

UNION — Vilijampolė „JAUNOJI KARTA“ su Albrecht Schoenhals. Seansų pradžia visuose kinuose: 6 ir 8 val. Sekmadieniais: 4, 6 ir 8 val. Visur aktualios apžvalgos iš rytų fronto. Visos filmos rodomos su lietuviškais parašais.

Vandenių Valdybai skubiai reikalinga 4 vyr. dviračiai ir 1 motociklas (su ar be priekabos). Pasūlyti Vandenių Valdybos ūkio skr. Mckeivičiaus g. 21 Nr. Telef. 20017 darbo valandomis. 1622 (1)

A/B. „STATYBA“ Kauno Statybos Kontorai, Laisvės al. 24, skubiai reikalinga mašininkė, gerai mokanti lietuvių — vokiečių kalbas. Atlyginimas labai geras. 1624 (1)

Smulkūs skelbimai

Kas žino apie Užusulų durpyno 19 m. darbininką Vladą Kancevičių, kilusį iš Kauno apskr., Jonavos valsč., Užusulų km., dingusį š. m. birželio 25 d., prašomi pranešti Mečiui Kancevičiui, Kaunas, Vaisių g. 39. 1615 (2)

Vladai, miešas sūnau, sugrįšk namo. Tavo laukia širdėtos prislėgtas tėvas ir brolis. Grįšk greičiau. 1628 (1)

Tarnautojui reikalingas sausas ir saulėtas kambarys su atskiru įėjimu miesto centre arba senamiestyje. Siūlyti tel. 25180 nuo 9—18 val. 1626 (5)

1941 m. rugpjūčio 10 d. pamečiau asmenų liudijimą, išduotą Vilkiškos valsč. savivaldybės. 1623 (1)

Ieškau vietos raštinėje ar panašiai. Kaunas, Savanorių pr. 109/46 b. 18. 1621 (1)

Ieškau krautuviu parduoti vietos. Kaunas, Savanorių pr. 109/46 b. 18. 1620 (1)

Mažai šeimai reikalinga sąžininga ir rimta tarnaitė. Kreiptis į Aukštaičių g. 60a b. 2. 1617 (1)

Tam atlyginasi, kas nurodys išsivažiuoti kambarių su virtuve butą be baldų. Rašyti laiškus II kranto 16—2 A. Butvilavaičienėi 1616 (1)

DĖMESIO!

Kas turit lengvą puzmotociklį 2—3-ju jėgų, galit keisti į motociklą firmos „Harley-Davidson“ 10 jėgų. Kreiptis pas Julijanavos Kooperatyvo vedėją Andriuskevičių, Julijanava, tel. 28217, Kaunas. 1619 (1)

PRANEŠIMAS. Mergaitės, dar ne vėlu įstoti į Karmėlavos Žemės ūkio Mergaičių Mokyklą. Prašymus atvežti atvažiuojant kartu su savim. Į mokyklą priimamos mergaitės baigusios keturis pradžios mokyklos skyrius. Nebaigusios turi laikyti egzaminus iš lietuvių kalbos ir aritmetikos. Prie mokyklos yra bendrabutis, už maistą mokėti reikės tiek, kiek jis mėnesiui kainuos. Į mokyklą atvykti iki šio mėn. 15 d. Mokykla randasi prie pieto netoli Kauno. Adresas: Karmėlava, Žemės ūkio Mergaičių Mokykla. Mokyklos vedėja. 1627 (1)

Reikalingas tarnautojas, gerai mokas vokiečių kalbą žodžiu ir raštu, Kauno Valstybiniam Mafidui ir Lentpūvėj Nr. 2, Jonavos g. 38. 1633 (2)

Vokietijos piliečiams reikalingas miesto centre gerai mobiliuotas gražus kambarys. Pasūlymus prašome pranešti tel. 26489 nuo 8—13 val. 1632 (1)

Leit. Marčiukaitis J. ias praneša savo žmonai ir giminėms, kad jis šiuo metu gydomi R. Kryžiaus ligoninėje Kaune. 1631 (1)

Žemės ūkio Akademijai Dotnuvoje reikalinga mašintinė, mokanti lietuvių ir vokiečių kalbas. Prašymus su gyvenimo aprašymu siūsti Ž. ū. A-jai Dotnuvoje. 1612 (2)

Agronomui reikalingas 3—4 kambarių su patogumais, krosnimis apšildomas butas. Nurodžiusiam, gavo butą, 200 rb. Siūlyti: nuo 18—20 val. Žilvičių 12, darbo metu, tel. 29737. 1563(2)

Denkime degtindarių

Viena didelė tautų nelaimių yra girtybė. Kiekviena tauta rūpinasi apsisaugoti nuo tos nelaimės. Visa tai pasiseka padaryti kultūringai tautai. Apskritai, tauta imasi tam tikrų priemonių, kad tauta pakliktų nesužalota. Girtybė žaloja tautą moraliskai ir fiziškai, jos sieklą ir kūną. Todėl visa, kas skatina girtybę, yra šalintina iš tautos tarpo.

Prie tokių šalintinų, išskirtinų dalykų priklauso ir degtindarių darbai. Nėra blogesnio dalyko už degtindarių, kuris slapta varo nuodus. Tuo pačiu jis peinosi, pagaliau žaloja geriančiųjų sveikatą. Ne be reikalo tautų pasakose degtindario darbas susietas su paties kipšo vardu. Ir iš tikro degtindariai labai daug žalos atneša tautos sveikatingumui. Tie žmonės, kurie nepaprastai linke išsigerti, pirmiausia nuodija savo kūną blogai pagaminta degtine. Jie ne tik nuodija savo kūną, bet ir ardo sveikatą. Tik reikia atsiminti, kad „samakurkė“, „samagonkė“ ir kitokiais epitetais vadinama naminė degtinė, yra nevalyta, t. y., su kenksmingomis sveikatai priemonėmis. Kenksmingosios priemonės dar labiau žaloja žmogaus kūno audinius, už bet kokią kitą degtinę.

Tačiau to vieno reiškinio mažai, nes degtindariai, vadydami degtinę ir leisdami žaloti žmogui sveikatą, žaloja žmogų ir socialiskai. Juk gerai suprantama, kad sunkus visuomenės tas žmogus, kuris pasidaro neįveikiamas ir kuriuo turi pradėti rūpintis pati visuomenė. Jei žmogų ištinka nelaimė, tai jau kitas dalykas, bet čia neardoma sveikata gera valia. Todėl žmonės padeda nusikalsti, yra to nusikaltimo bendrininkai, o todėl turi būti ir atsakingi. Netenka kalbėti, kad šiuo atžvilgiu reikia pačiai visuomenei rūpintis, jog degtindariai nebūtų jos socialinės gerovės griovėjai.

Degtindariai yra pavojingi ir ekonominiu atžvilgiu. Juk toji „samakurkė“ negaminama iš nieko. Čia yra naudojami vieni ar kiti produktai. Dažniausia yra vartojami javai, kurie reikalingi maistui. Tuo būdu, užuot suvartoti maistui, suvartojama kenksmingas dalykus. Čia taip pat nusikalstama ne tik visuomeniniu, socialiniu, bet taip pat ir valstybiniu atžvilgiu. Todėl kiekviena valdžia su degtindarių kovojo ir kovos. Tai daryti verčia pats degtindarių nedoras darbas.

Be abejo, kad ir ekonominis pradas, arba suvartojami ištekčiai turi rūpėti kiekvienam piliečiui. Naudingi produktai neturi virsti niekais dėl kai kurių žmonių nesveikų užgaidų. Todėl reikia taip tvarkyti reikalus, kad degtindariai patys suprastų savo žalingą darbą. Juk be ko, be ko, bet be degtinės gyventi galima. Patyrimas yra parodęs, kad girtuokliai, negaudami degtinės nė vienas nemirė, bet geriau susitvarkė, pakilo jų gerovė, kol vėl susilaukė degtinės, nustumo į skurdo prarają. Ypač pastaruoju atžvilgiu yra jautrus girtuoklio sentimentas, jei jis žudo ne vien patis save, bet ir kitus. Juk blogi pavyzdžiai dažnai yra patrauklūs, jei nėra su jais kovojama.

Todėl su degtindariais, girtybe reikia kovoti ir tautiskai. Nelaimė tai tautai, kuri dėl girtavimo pradės išsigimti. Tai žaloja ne tik atskirą asmenybę, bet ir socialinę, o pagaliau ir tautinę. Ar galima pakęsti vaizdą, jei matome savo tautietį nusmukusį doroviškai ir kūniškai. Tokie pavyzdžiai daro gėdą ne tik tam kas nusikalsta, bet ir visai tautai. Todėl savaime pasidaro išvada, kad turime kovoti su tokiais reiškiniais... ir su tais, kas prie tų reiškinų plitimo prisideda. Su degtindariais turime kovoti visais sumetimais — sveikatos, socialiniais, ekonominiais ir tautiniais.

Vokiečiai žiemos pagalbai jau yra suaukoję 4 milijardus markių

BERLIN. Savo jau trumpai minėtoje atidarymo kalboje Reicho ministeris Dr. Goebbelsas padarė ataskaitinį pranešimą apie 1941 metų žiemos pagalbos akciją, tarp kitko, pareiškdamas: „Bendra per 1940—1941 metų žiemos pagalbos akciją sudarytoji suma siekia 916.240.000 RM — vietoje 681 milijono RM praėjusiais metais. Tai sudaro 235 milijonų RM padidėjimą. Per antrąją žiemos pagalbos akcijos pusę parduota 442 milijonai ženklukų. Vokiečių tauta — drauge su visos 1940—1941 metų žiemos pagalbos organizacijų, vadinasi, žiemos pagalbos, Vokietijos Raudonojo Kryžiaus, Nacionalsocialistinės liaudies pagalbos surinktomis sumomis — kiekvieną pasibaigusį aukojimo metų dieną laisva valia sudėdavo apie 4 milijonus RM socialiniams tikslams. Viso mes vokiečiai per paskutinius 8 metus žiemos pagalbos reikalui suaukojome milžinišką virš 4 milijardų RM sumą. Tai yra tiek pat, kiek sudaro, pavyzdžiui, visos Šveicarijos valstybės išlaidos per 10 metų“. Dr. Goebbelsas po to nurodė, kaip šios milžiniškos sumos suaukojamos ir pažymėjo, kad apie du trečdalius visų žiemos pagalbos organizacijos surinktų lėšų būtent apie 6 milijonai RM, buvo paskirti Nacionalsocialistinei liaudies pagalbai, o kitas trečdalis — sumažinti skurdą, ypač naujai prie Reicho prijungtose srityse. Kad atimtų rūpestį dirbančioms motinoms dėl savo vaikų patalpinimo ir jų auklėjimo, nacionalsocialistinė liaudies pagalba smarkiai padidino kaštus metų vaikų darželių skaičių. Šiuo metu jų yra 23.000 ir kasdien juose aprūpinama virš 420.000 vai-

ky. Vykdamas platesniu mastu vaikų siuntimą į kaimą, polsiui į kaimus buvo pasiūsta 1,5 milijono vaikų ir daugiau kaip 150.000 motinų su 65.000 kūdikių ir mažamečių vaikų. Nuo 1933 metų iki šiol polsiui į kaimą buvo pasiūsta 5,7 milijonų vaikų. Čia prisideda pusė milijono motinų ir daugiau kaip 1.000.000 kūdikių ir mažamečių vaikų. Su tais motinos ir vaiko aprū-

pinimo skaitmenimis Dr. Goebbelsas palygino Sovietų metodus, kur nesidrovėta 12 ir 14 metų vaikus versti dirbti per dieną 16 valandų. Dr. Goebbelsas pavadino šimtus tūkstančių neapmokamų rinkikų ir pareigūnų, dirbančių 14,5 milijonų narių turinčioje Nacionalsocialistinėje liaudies pagalba, veiklą ir žymias iki šiol suaukotas sumas: „mūsų tautinės bendruomenės de-

monstracija geriausia to žodžio prasme“. Baigdamas savo kalbą Dr. Goebbelsas pareiškė: „Puikūs rezultatai, pasiekti 1940—1941 metų žiemą, teperodo ir frontui, kaip puikiai yra nusiteikusi tėvynė. Tai bus jam įrodymas, kad, kovojant kareiviams už tautos laisvę, tėvynė yra pasirūšusi nenuilstamai aukotis, pareikšdama savo padėką ir savo pasigėrėjimą vokiečių kariuomenei“.

Žinios iš Rytų fronto

BERLIN. X. 5. Iš kompetentingų sluoksnių DNB agentūrai pranešame, kad Leningrado fronte spalio 4 d. per smarkias kovas vokiečių kariuomenės daliniai užėmė vieną bolševikų atkakliai gintą vietovę. Per tas kovas vokiečių kariuomenės daliniai paėmė 30 sovietų kulkosvaidžių ir 30 granatsvaidžių. Tą pačią dieną apsupti bolševikai vėl ėmėsi bergždžių mėginimų pralaužti vokiečių apsuptimo žiedą. Sovietų puolimus, kurie buvo remiami šarvuotųjų, vokiečių kariuomenės daliniai sėkmingai ir su dideliais nuostoliais bolševikams atrėmė. Sovietai ten neteko daugelio tankų. Be to, šioje srityje sunkioji vokiečių artilerija spalio 3 d. būvyje vėl sėkmingai apšaudė svarbius Leningrado pramonės objektus. Specialus vokiečių artilerijos talkinys vėl buvo Kirovo fabrikas, kur kriė vokiečių artilerijos sviediniai vėl padarė didelių nuostolių. Vokiečių artilerijos ugnis padegė vieno svarbaus fabriko įrengimus Leningrade. Kitos vokiečių baterijos sėkmingai apšaudė Leningrado

laivų statyklas ir uosto įrengimus. BERLIN. X. 5. DNB iš kompetentingų šaltinių patyrė, kad vakar Rytų fronte vieno vokiečių armijos korpo srityje išsivystė smarkios kovos. Bolševikai ten panaudojo daugybę tankų, jų tarpe keilis sunkiausiųsius, ir vieną šarvuotąjį traukinį. Visus sovietų puolimus vokiečių kariuomenės daliniai sėkmingai atmušė. Sovietai ten turėjo žymių nuostolių žmonėmis ir karo medžiaga. Vokiečių kariuomenės daliniai paėmė daugiau kaip 500 belaisvių ir sunaikino 13 sovietų tankų, jų tarpe vieną 52 tonų svorio šarvuotį. Sovietų šarvuotasis traukinys buvo vokiečių apšaudytas ir priverstas sustoti vietoje. Vieną sovietų lėktuvą, kuris mėgino įsikišti į sausumoje vykstančias kovas, numušė vokiečių zėnitinė artilerija. Tų kovų metu tarp vokiečių ir sovietų artilerijos vienoje vietoje išsivystė dvikova. Per trumpą laiką vokiečių artilerijos ugnis nutildė sovietų artilerijos pabūklus.

BERLIN. X. 5. DNB iš kompetentingų šaltinių patyrė, kad naktį į spalio 5 d. vokiečių kovos lėktuvai vėl puolė svarbius karinius taikinius bei tiekimo įrengimus Maskvoje ir Leningrade ir vieną didelį sovietų ginklų fabriką Doneco srityje. Taip pat naktiniais bombardavimais vokiečių karinės oro pajėgos trukdė bolševikų judėjimą užfrontėje didžiuosiuose jų keliuose. Ladogos ežere kovos lėktuvai sunaikino vieną kononierę, ir, pataikius bomboms, buvo padarytas nebenaudojamu vienas nedidelis sovietų transporto laivas. BERLIN. X. 5. Didžiosios vokiečių Rytų ofensyvos pradžioje vokiečių karinių oro pajėgų veiksmams ypač buvo nukreipti į sovietų užfrontės sritis ir į jų užnugario geležinkelų tinklą. DNB agentūrai iš kompetentingų šaltinių pranešama, kad buvo visiškai arba iš dalies sunaikinta 20 traukinių, jų tarpe buvo susprogdintas vienas municijos traukinys. Per oro kovas buvo numušta 20 priešo lėktuvų. Kiti šeši buvo sunaikinti žemėje.

Paskutinė a.a. maj. Tomkaus kelionė iš Karo Muziejaus

Minios žmonių pareiškė velioniui savo pagarbą

Vakar nuo pat ryto ir per dieną kauniečiai būriais skubėjo į Karo Muziejų. Jie ėjo nulenkti savo galvas, atiduoti paskutinę pagarbą brangiam Lietuvos vyrui, kankiniui, maj. Juozui Tomkui. Žmonių veldai nuliūdę. Moterys negali sulaikyti ašarų. Atydžiai apžiūri lankytojai Karo Muziejaus salę, kurioje kabo mūsų tautos didžiųjų vyrų paveikslai ir kiti brangūs istoriniai eksponatai. Majoro Tomkaus karstas pasken-dęs gėlėse. Mirga žvaikų šviesa.

— Ak, — atsidūsta ne vienas,

— jo kūnas atrodo dar kaip gyvo... Prie velionies karsto visą laiką stovi Lietuvių Nacionalistų Partijos narių ir karininkų atstovų garbės sargybos. Liūdna Kauno visuomenei atsiviskinti su šiuo Lietuvali daug nusipelnusiu vyru. Ateina vakaras. Dangus truputį parausta. Prietema. Iš Karo Muziejaus suplazda juodos vėliavos. Žmonių pilnas Karo Muziejaus sodelis, pilnos gatvės. Kauniečiai susirinko išlydėti iš mūsų tautos šventovės brangius velionies pala-

kus į Igulos bažnyčią. Pasigirsta trimitali, prie žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklo iš aukuro pakyla baltų dūmų debesėliai. Velionies karstas uždengtas raudonu uždangalu praslenka pro minios akis prie žuvusių už Lietuvos laisvę paminklo. Anksčiau jis daug kartų čia yra lankęsis. Šiandien jis čia stabtelėja paskutinį kartą... Malda. Sugaudžia Lietuvos Himnas, o po jo Didžiojo Reicho ir nacionalistų partijos himnai. Ir vėl karstas tarp žibintų išnešamas į tamsias, sustingusias Kauno gatves. Išpūdinga ši kelionė! Rytuose mėnulis žvelgia pro debesis, o žmonių minios eina, slenka paskui didelio vyro karstą.

Taip pamažu procesija Duonelaičio — Daukanto gatvėmis ir Laisvės alėja nužygiuoja į Igulos bažnyčią. Ir čia pilna žmonių. Jie jau laukia, atėję pasitikti velionies karsto. Dar valandėlę maldos — ir liūdno vargonų melodijos nutyla. Žmonės pamažu skirstosi, kalbėdami.

— Keistas likimas! Juk bolševikai manė nepalikti nė žymės. Net šeima nebūtų žinojusi jo kapo... Bet štai atėjo valanda, kurią majoras Tomkus praslenka pro gyvųjų akis. Jis atėjo, rodos, mums kažko priminti, pradėdant naujo laikotarpio gyvenimą...

Širy 9 val. už a. a. maj. Juozo Tomkaus vėlę Igulos bažnyčioje atlaikytos gedulingos pamaldos. Pamaldas laikė tėvas Paukštys. Prie velionies karsto garbės sargyboje stovėjo Lietuvių Nacionalistų Partijos narių atstovai. Gedulingas mišias giedojo operos choras ir solistai: Grigaitienė, Kutkus ir St. Sodeika. I pamaldas be velionies artimų giminių bei pažįstamų gausiai atsilankė ir šiaip Kauno visuomenė.

Po pamaldų gražų pamokslą pasakė tėvas Paukštys, atibudindamas velionies reikšmę Lietuvii tautai. Šiandien 17 val. a. a. maj. Juozo Tomkaus kūnas iš Igulos bažnyčios palydimas į amžiną poilsio vietą — Kauno katalikų kapines. (v.).

Der Stadtkommissar in Kauen: Oeffentliche Bekanntmachung Nr. 33

betreffend Meldungen über die Soldatengräber

1. Alle diejenigen Besitzer, Verwalter oder Pächter von Grundstücken im Bezirk der Stadt Kauen, auf denen sich Soldatengräber befinden, haben bis zum 10. Oktober 1941 darüber Meldung zu erstatten. Die Meldung muss enthalten:

- a) Wehrmachtzugehörigkeit der Bestatteten, ob deutscher, russischer oder litauischer Soldat etc.
- b) Anzahl der auf dem Grundstück befindlichen Gräber,
- c) sämtliche Aufschriften auf den Kreuzen bezw. Denkmälern.

2. Dieser Verordnung unterliegen auch staatliche, kommunale und kirchliche Grundstücke. Die auf den öffentlichen Friedhöfen befindlichen Gräber sind nicht zu melden.

3. Die Meldungen sind an den Stadtkommissar - Abt. Bauamt - Putvinskio Strasse 27, Zimmer 14, zu richten.

4. Wer es unterlässt, obige Meldung rechtzeitig zu erstatten, wird bestraft.

Kauen, den 6. Oktober 1941.
Der Stadtkommissar in Kauen (gez.) CRAMER SA-Oberführer

Kauno Miesto Komisarо Skelbimas Nr. 33

dėl pranešimų karių kapų reikalu

1. Visi Kauno Miesto ribose esančių žemės sklypų savininkai, valdytojai arba nuomininkai, kurių žemėje yra karių kapų, turi iki š. m. spalio 10 d. juos užregistruoti. Registruojant turi būti pranešta:

- a) kokial kariuomenel priklausо palaidotieji — vokiečių, lietuvių, rusų ir pan.;
- b) atitinkamame žemės sklype esamų kapų skaičius;
- c) visi užrašai ant kryžių arba paminklų.

2. Šis potvarkis taikomas ir vals-

tybiniams, savivaldybiniams bei bažnytiniais žemės sklypams. Viešose kapinyuose esantieji kapai neregistruojami.

3. Registruojant reikia kreiptis į Miesto Komisarо Statybos Skyrių Putvinskio g. Nr. 27, kamb. 14.

4. Kas laiku nepateiks reikalaujamo pranešimo, bus nubaustas.

Kaunas, 1941 m. spalio 6 d.
Kauno Miesto Komisarо (pas.) CRAMER SA-Oberführer

K R O N I K A

VILNIAUS MIESTO TEATRAS PASIRYZĖS UOLIAI DIRBTI

Spalio 4 d. Vilniaus miesto teatras pradėjo sezoną, suvaidindamas G. Hauptmanno „Prieš saulėleidį“. Viso per šį sezoną teatras pasiryžęs pastatyti 6 naujus veikalus, kurių 2 iki Naujų metų. Artimiausiu laiku bus pastatyta Kleisto „Sudaužytas asotis“ ir H. Ibseno „Nora“. Teatro kolektyvą dabar sudaro 30 aktorių.

TABAKU UŽSODINTA DAUGIAU NEGU 300 HA

Tabako tresto žiniomis, pagal sudarytas su tabako augintojais sutartis, šiemet tabaku buvo užsodintas 300 ha žemės plotas. Dabar pradėtas jo supirkimas (t).

ŽIEMOS SEZONU PARŪPINAMA VAISIŲ

Neišalę per užpernyktę žiemą vaismedžiai šį rudenį visame krašte davė gerą derlių; kai kur obelių šakos tiesiog lūžta. „Sodyba“ prieš kurį laiką per specialius igalotinius ap-lankė didesnių sodų savininkus ir užpirkio atliekamus vaisius. Geresnieji vaisiai bus išlaikyti žiemai, o kiti — perdirbami į marmeladą, džiovėjusius ir sultis. Apskritai šiemet už vaisius mokamos geros kainos ir ūkininkai mielai juos parduoda (t).

ATVEŽAMA KURO

Šiuo metu gana gyvas pristatymas Kauno miestui kuro. Kasdien geležinkeliais į Kauną atvežama po keilolika vagonų malkų. (t).

V. KUDIRKOS CHORO DAINININKŲ ŽINIAI!

Nuo šiandien, spalio 6 d., V. Kudirkos vardo choras pradeda repetitijas naujose patalpose Nepriklausomybės aikštė Nr. 2, II aukštas (Policijos klubo salė). Šiandien atai dainuoja nuo 19 — 20 val., sopranai 20—21 val., ryt, antradienį bosai 19 — 20 val. ir tenorai 20 — 21 val. Trečiadienį nuo 19 iki 21 val. bendra repetitija. Visi lietuviškos dainos mėgėjai kviečiami stoti į chorą. Nauji choristai priimami repetitijų metu.

NEW YORKAS. Vienoje medicinos draugijai pasakytoje kalboje naujokų šaukimo įstaigos medicinos skyriaus vedėjas pulkininkas Rowntresas pareiškė, kad naujokų apžiūrėjimas parodęs, jog apie 50% jų fiziškai ir dvasiškai kariuomenės tarnybai netinka.